

FORMACIÓN PARA PERSONAS ADULTAS
GRADUADO EN EDUCACIÓN SECUNDARIA

VALENCIÀ

*Iniciatives
Solidàries*

**Formación para Personas Adultas
- Graduado en Educación Secundaria -**

VALENCIA

Ximo Vila Vilanova

Equipo Psicopedagógico:

Amaia Prieto Marín, Belinda del Camino Moreno Poré, Joan Lluís Pérez i García, Laura Mollà Cambra, Óscar Serrano Gallego.

1º Edición Junio 2012

Título: Valencià.

Autor: Ximo Vila Vilanova.

Equipo psicopedagógico: Amaia Prieto Marín, Belinda del Camino Moreno Poré, Joan Lluís Pérez i García, Laura Mollà Cambra, Óscar Serrano Gallego.

Edita: Iniciatives Solidàries.

C/ J.A. Valero de Palma, 2-Bajo.

46018-Valencia.

Ilustración y maquetación de portada: malaGe (Laura Granell Jiménez y Mara Pastor Granell).

Imprenta: Tecnigrafic

C/ Cuenca, 138.

46007-Valencia.

Colabora: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Depósito Legal: V-1767-2012

Licencia de Creative Commons. Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.

Colabora: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Presentació:

Et presentem el material educatiu de l'assignatura de **Valencià** del **Programa de Formació Bàsica** de l'associació sense ànim de lucre **Iniciatives Solidàries**, que intervé contribuint al benestar social de la comunitat prevenint situacions d'exclusió social per mitjà de la formació integral de les persones. Iniciatives Solidàries va ser guardonada l'any 2010 pel Ministeri d'Educació amb el **Primer Premi Miguel Hernández** dirigit a reconèixer la importància que ha de donar-se a l'eliminació de les desigualtats davant de l'educació, i a la supressió de les discriminacions dels grups desfavorits davant de la formació bàsica. A més, l'any 2011 va ser **Candidatura Espanyola als Premis Internacionals d'Alfabetització de l' Unesco**.

L'objectiu del material que tens a les teues mans és ajudar-te a comprendre millor els missatges que et rodegen i donar-te a conèixer les tècniques que t'ajudaran a expressar-te millor en aquesta altra llengua oficial (a més del Castellà) que també podem parlar a la Comunitat Valenciana.

Treballant els continguts d'aquesta assignatura **desenvoluparàs millor la teua expressió, oral i escrita en valencià** i consolidaràs el teu **domini verbal i escrit del vocabulari bàsic**. Arribarem a adquirir **conceptes lingüístics, formes gramaticals i ortogràfiques** per consolidar la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Ens embarcarem en el món de la **literatura en valencià**, mitjançant els autors i les autores de la literatura en valencià, per comprendre millor l'expressió en aquest idioma.

Aquest material és el resultat de més de 15 anys d'experiències educatives desenvolupades per Iniciatives Solidàries en l'educació per a persones adultes i sortí com a eina didàctica, tant per a l'alumnat que prepara els seus estudis, com per al professorat que orienta aquesta matèria. Esperem que vos siga d'utilitat. Des d'ací volem agrair els anys esforç i dedicació de totes aquelles persones que ho han fet possible: professionals, voluntariat, estudiants en pràctiques i alumnat. Sense tots/es vosaltres no haguérem arribat fins ací.

L'equip educatiu

ÍNDEX

Guia didàctica.....9

Unitats 9

Unitat 1: Què és açò del Valencià? 15

- 1) **Comprensió:** Text narratiu.
- 2) **Comunicació:** La comunicació i Elements de la comunicació.
- 3) **Gramàtica:** La paraula. Sistema vocàlic i consonàntic. Divisió sil·làbica. Diftong.
- 4) **Ortografia i Vocabulari:** Signes de puntuació (1). Ortografia de b/p. Vocabulari i frases fetes: dies de la setmana, mesos de l'any i estacions.
- 5) **Expressió:** El conte.
- 6) **Literatura:** La literatura i els gèneres literaris.
- 7) **Per repassar.**

Unitat 2: El món de l'espectacle. 31

- 1) **Comprensió:** Text explicatiu
- 2) **Comunicació:** La percepció dels sentits: els signes. Tipus de signes: significant i significat.
- 3) **Gramàtica:** Accentuació. Accent diacrític. Apòstrof. Contracció.
- 4) **Ortografia / Vocabulari.** Signes de puntuació (2). La c/g. La r/rr. Els nombres.
- 5) **Expressió:** Els espectacles: el teatre.
- 6) **Literatura:** El vers. L'estrofa. La rima.
- 7) **Per repassar.**

Unitat 3: On vols que anem? 51

- 1) **Comprensió:** Text descriptiu.
- 2) **Comunicació:** El llenguatge i la nostra llengua. Funcions del llenguatge.
- 3) **Gramàtica / Sintaxi:** el gènere i el nombre de les paraules. Paraules simples i compostes. L'article definit i indefinit.
- 4) **Ortografia / Vocabulari:** L'ús de les majúscules. La dièresi. Monosèmia i polisèmia. Els camps semàntics.
- 5) **Expressió:** La descripció de persones.
- 6) **Literatura:** La mètrica literària.
- 7) **Per repassar.**

Unitat 4: El nostre entorn.**67**

- 1) **Comprensió:** Text argumentador.
- 2) **Comunicació:** El llenguatge i la llengua. Llenguatges: vulgar, col·loquial i culte.
- 3) **Gramàtica / Sintaxi:** El nom o substantiu. L'adjectiu qualificatiu. Els determinants. Els pronoms personals. Els pronoms febles.
- 4) **Ortografia / Vocabulari.** La g/j. La tg/tj. La x/ix. La tx/ig. Els sinònims i antònims.
- 5) **Expressió:** Les xarxes socials i les relacions.
- 6) **Literatura:** Les figures retòriques.
- 7) **Per repassar.**

Unitat 5: En quin món vivim?**83**

- 1) **Comprensió:** Text expositiu.
- 2) **Comunicació:** Els mitjans de comunicació. La premsa escrita.
- 3) **Gramàtica / Sintaxi:** L'oració i els seus components. Oracions simples: predicatives i copulatives. Oracions transitives, intransitives i impersonals .
- 4) **Ortografia / Vocabulari:** La l/l./l./tl/tll. La m/n. La mp/ny. Frases fetes i expressions.
- 5) **Expressió:** L'economia mundial.
- 6) **Literatura:** Història de la literatura Valenciana (1).
- 7) **Per repassar.**

Unitat 6: Les vacances.**101**

- 1) **Comprensió:** Text: La millor energia per a cuinar.
- 2) **Comunicació:** Els mitjans de comunicació audiovisuals.
- 3) **Gramàtica / Sintaxi: el verb i les seues formes. La conjugació verbal.** Altres oracions: recíproques, reflexives i compostes.
- 4) **Ortografia / Vocabulari:** La s sonora i la s sorda. La h. Les paraules homòfones .
- 5) **Expressió:** Viatjar.
- 6) **Literatura:** Història de la literatura Valenciana (2).
- 7) **Per repassar.**

Solucionaris d' activitats.....121

GUIA DIDÀCTICA

L'objectiu del material de l'assignatura de **Valencià** que tens a les teues mans és ajudar-te a comprendre millor els missatges que et rodegen i donar-te a conèixer les tècniques que t'ajudaran a expressar-te millor en aquesta altra llengua oficial (a més del Castellà) que també podem parlar a la Comunitat Valenciana.

Ací podràs trobar els continguts necessaris per a preparar-te l'assignatura de Valencià del Graduat en Educació Secundària en Formació de Persones Adultes, mitjançant les Proves Lliures. També et serviran per a preparar la part de Valencià per a la Prova d'accés a Cicles Formatius de Grau Mitjà.

Mans a l'obra!!!!!!!

1- Objectius generals del mòdul de valencià.

Al llarg d'aquest curs has de desenvolupar millor la teua expressió i comprensió en la llengua valenciana. Aleshores els objectius que has d'aconseguir al finalitzar el curs són:

- ✎ **Llegir, escriure i expressar oralment** informacions, textos o qüestions senzilles procedents de diferents situacions comunicatives sorgides en la vida quotidiana i en les teues relacions personals.
- ✎ **Consolidar el domini verbal i escrit del vocabulari bàsic** per tal d'afavorir-hi les teues relacions personals amb l'entorn.
- ✎ **Desenvolupar la capacitat comunicativa** per a comprendre i produir de forma ordenada i clara missatges orals i escrits en distints contextos de comunicació i amb diferents intencions expressives.
- ✎ **Adquirir conceptes lingüístics generals** a fi de consolidar la comprensió i l'expressió oral i escrita.
- ✎ **Superar estereotips i prejudicis** en relació amb les varietats dialectals d'una mateixa llengua i al mateix temps, respecte a la importància sociocultural de les diverses llengües.

2.- Continguts de l'assignatura.

L'assignatura de Valencià es distribueix en apartats diferenciats on es treballarà l'aprenentatge de diferents àrees de l'examen.

Els apartats i continguts de cadascun dels temes seran els següents:

1. **COMPRESIÓ I EXPRESSIÓ**: desenvoluparem la comprensió i expressió escrita de textos generals i quotidians.
2. **COMUNICACIÓ**: desenvoluparem els aspectes més importants de la comunicació humana.
3. **ORTOGRAFIA I VOCABULARI**: aprendrem a escriure correctament i adquirirem el vocabulari bàsic propi de la llengua valenciana.
4. **GRAMÀTICA**: coneixerem les regles i els principis bàsics del valencià.
5. **LITERATURA**: coneixerem les èpoques, els autors i les autores i obres més rellevants de la literatura valenciana.

A cadascun dels apartats es disposarà d'una explicació teòrica i seguidament un nombre d'exercicis per tal de practicar i consolidar els coneixements adquirits al llarg de cadascun dels apartats. Aquestes activitats les trobaràs marcades amb el títol següent i agrupades en un bloc:

Activitats

Al finalitzar el tema trobaràs unes activitats per poder revisar tots els continguts de la unitat i poder practicar. Estan marcats amb aquest símbol:

Per repassar...

3.- Com he de preparar-me l'assignatura?

Per preparar-te l'assignatura de Valencià has de tindre en compte què els continguts van totalment relacionats amb els exàmens de Proves Lliures del Graduat en Educació Secundària de la Formació de Persones Adultes. D'aquesta manera, has de saber que l'examen divideix els continguts i temes en àrees, amb diferent grau d'importància.

L'assignatura has de preparar-la amb l'ajuda dels materials que et facilitarem:

- **EI TEMARI DE L'ASSIGNATURA**: està organitzat en 6 temes en els quals estan els índexs, continguts o activitats necessàries. En cadascun dels temes trobaràs una sèrie d'activitats que t'ajudaran a la

comprensió de la teoria i podràs comprovar com vas duguent a terme l'aprenentatge.

A més trobaràs activitats que han eixit en convocatòries d'exàmens anteriors, estaran marcats amb la icona següent.

- **EL SOLUCIONARI D' ACTIVITATS:** totes les activitats de cadascun dels temes estan resoltes en un solucionari que et pot servir de guia per a corregir les activitats i veure com es resolen adequadament.
- **QUADERN D'EXÀMENS:** és un quadern on estan tots els exàmens de valencià d'anys anteriors amb els que podràs repassar exercicis i veure com és la distribució de l'examen.
- **SOLUCIONARI QUADERN D'EXÀMENS:** després de realitzar els exàmens en blanc, és interessant que disposes d'aquest quadern, per a poder veure i autovalorar quines són les activitats que millor has fet i quines són les que cal repassar.
- **BLOG – AULA VIRTUAL:** és un espai on podràs trobar eines per a completar el teu aprenentatge de l'assignatura, com el temari, les propostes d'examen, activitats complementaries, lectures, vídeos... És important que de tant en tant accedeixes per pegar-li un cop d'ull.

El més important per poder preparar-te l'assignatura és que comences a parlar en Valencià. Utilitza aquesta llengua per dirigir-te al teus familiars, companys i companyes, la teua parella... a tothom per a poder practicar millor la teua expressió.

Una de les actituds que has de prendre abans de començar l'estudi de l'assignatura és oblidar-te de la vergonya, hi ha una dita que diu: “*Qui te vergonya ni menja ni esmorza*”...La millor forma de practicar una llengua és començant a parlar sense vergonya d'equivocar-nos, ja que tothom es pot enganyar en qualsevol moment.

4.-Cóm és i cómo he de preparar-me l'examen?

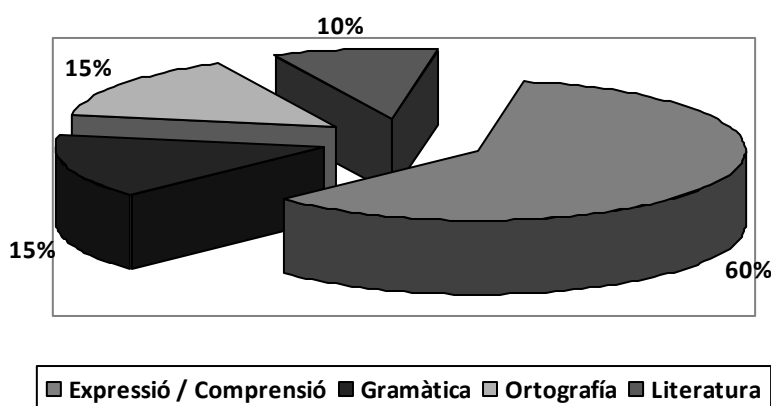
Has de tenir en compte que més o menys l'examen tindrà aquestos continguts:

1. **COMPRESIÓ I EXPRESSIÓ:** aquest apartat constarà d'un text curt amb preguntes sobre el mateix. Has de respondre amb coherència i sentit, una forma de contestar-les es començar la resposta amb l'enunciat de la pregunta (per exemple: ¿Quants anys fa que va vindre al poble Miquel? Miquel va arribar al poble l'any....)
2. **EXPRESSIÓ:** normalment apareix a l'examen una o dos activitats d'expressió sobre un tema en obert i amb algun límit de paraules. És important que en aquest apartat utilitzes frases curtes i els signes de puntuació.

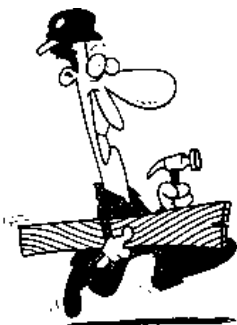

3. **ORACIONS / GRAMÀTICA:** hi hauran diversos exercicis (de 2 a 3) en els que hi hauran preguntes sobre verbs, accentuació, apostrofació, anàlisi d'oracions...
4. **ORTOGRAFIA / VOCABULARI:** hi hauran diversos exercicis (de 2 a 3), en els quals tindràs preguntes sobre paraules, sinònims...
5. **LITERATURA:** constarà d'un poema curt i algunes preguntes de comprensió del mateix (rima, finalitat del/la autor/a...) o bé tens que escriure obres famoses de diferents autors de la literatura valenciana.

L'examen divideix els continguts i temes en àrees, amb diferent grau d'importància. Mira el següent gràfic:

Com pots comprovar el més important a l'examen és **l'expressió i la comprensió de textos**, per la qual cosa és important que agafes llibres en valencià per a llegir perquè la clau està en practicar, practicar i practicar.

A) Organització

Per a preparar-te l'assignatura és important organitzar-te bé el temps i els continguts. Aquesta és la programació que anem a seguir en l'aula dividida en 26 sessions, per si et pot orientar en l'estudi:

Novembre:

- 1º setmana – Valoració Inicial de l'Alumnat (VIA) – Índex.
- 2º setmana – TEMA 1: QUÉ ES AÇÒ DEL VALENCIÀ.
- 3º setmana – TEMA 1: QUÉ ES AÇÒ DEL VALENCIÀ.
- 4º setmana – TEMA 1: QUÉ ES AÇÒ DEL VALENCIÀ.

Desembre:

- 1º setmana – TEMA 1: QUÉ ES AÇÒ DEL VALENCIÀ.
- 2º setmana – TEMA 2: EL MÓN DE L'ESPECTACLE.
- 3º setmana – TEMA 2: EL MÓN DE L'ESPECTACLE.

Gener

- 1º setmana – TEMA 2: EL MÓN DE L' ESPECTACLE.
- 2º setmana – TEMA 2: EL MÓN DE L' ESPECTACLE.
- 3º setmana – TEMA 3: ON VOLS QUE ANEM?

Febrer:

- 1º setmana – Prova d' orientació
- 2º setmana – Correcció de la prova d' orientació.
- 3º setmana – TEMA 3: ON VOLS QUE ANEM?
- 4º setmana – TEMA 3: ON VOLS QUE ANEM?

Març:

- 1º setmana – TEMA 4: EL NOSTRE ENTORN.
- 2º setmana – TEMA 4: EL NOSTRE ENTORN.
- 3º setmana – TEMA 4: EL NOSTRE ENTORN.

Abril:

- 1º setmana – TEMA 4: EL NOSTRE ENTORN.
- 2º setmana – TEMA 5: EN QUIN MÓN VIVIM?
- 3º setmana – TEMA 5: EN QUIN MÓN VIVIM?

Maig:

- 1º setmana – TEMA 5: EN QUIN MÓN VIVIM?
- 2º setmana – TEMA 6: LES VACANCES.
- 3º setmana – TEMA 6: LES VACANCES.
- 4º setmana – TEMA 6: LES VACANCES.

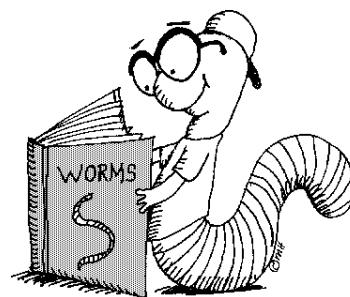
Juny:

- 1º setmana – Repàs
- 2º setmana – Repàs – Exàmens.

B) L' Examen

Has de tenir en compte alguns aspectes a l'hora d'anar a l'examen de Valencià:

- **Abans de l'examen:**
  - ✍ No val de res posar-se a repassar. Els repassos d'última hora et posaran més nerviós/a i no t'ajudaran a saber més conceptes, cal descansar abans d'anar a l'examen.
  - ✍ En la mesura del possible intenta fer alguna activitat relaxada perquè t'ajuda a no pensar en l'examen, ja que cal disposar de totes les energies al moment de l'examen i no abans.
- **En el moment de l'examen:**
  - ✍ Una vegada tens l'examen davant, el millor és començar fent una **llegida general** de tot l' examen i començar pel comentari de text i l'expressió escrita.

- ✎ És important **llegir bé l'enunciat**, si no comprens alguna qüestió pregunta al professor/a de l'examen, ells/es et poden ajudar en la comprensió de la pregunta. Sol ocórrer que a vegades ens deixem coses sense contestar perquè no l'hem llegit bé o no contestem el que ens demanen, així que el millor és **llegir l'enunciat 2 o 3 vegades** per a entendre-ho correctament.
- ✎ Tens que tenir en compte que les preguntes senzilles (d'ortografia, relacionar...) puntuen molt poc. Les que més puntuen són les de compressió i expressió escrita perquè són les que demostren si eres capaç d'entendre i explicar correctament, que és la base de qualsevol aprenentatge. No superaràs l'examen si esta part no està correcta, és la més important.
- ✎ Per a contestar les preguntes:
  - Utilitza **frases curtes** per a respondre i sempre que siga possible, ajudat amb l'enunciat de la pregunta. Les frases llargues acaben perdent el sentit i la coherència.
  - El **signes de puntuació** t'ajudaran a encadenar idees, utilitza'ls, per poder donar forma als teus pensament, a mes ajudaran a que el professor o professora pugua llegir millor el teu examen.
  - Si alguna pregunta et resulta difícil i acabes col·lapsant-te, canvia de pregunta i ja tornaràs, el temps a l'examen és important controlar-lo.
  - En la mesura del possible intenta fer una **lletra clara i senzilla** a més d'anar amb compte amb l'ortografia, pensa que la persona docent ha de corregir molts exàmens i és molt fastigós no entendre que volen dir-te.
- **Al finalitzar l'examen:**
  - Torna a llegir totes les respostes, per tal de trobar alguna errata o idea sense sentit, no et costarà molt de temps.
  - Pensa que el més important no és lliurar enseguida l'examen, sinó fer-ho bé, pots utilitzar tot el temps que dura l'examen.
  - A l'hora de lliurar l'examen, fes-ho amb un somriure, una bona actitud davant les persones docents també ajuda.

Temari

Unitat 1: Què és açò del Valencià?

Unitat 2: El món de l'espectacle.

Unitat 3: On vols que anem?

Unitat 4: El nostre entorn.

Unitat 5: En quin món vivim?

Unitat 6: Les vacances.

Unitat 3: On vols que anem?

Continguts d'aquesta unitat:

1) Comprensió.

1.1- Text descriptiu: La descripció d'espais.

2) Comunicació.

2.1- El llenguatge / El nostre idioma.

2.2- Funcions del llenguatge.

3) Gramàtica / Sintaxi.

3.1- El gènere de les paraules.

3.2- El nombre de les paraules.

3.3- Paraules simples i paraules compostes.

3.4- L'article definit i indefinit.

4) Ortografia / Vocabulari.

4.1- L'ús de les majúscules.

4.2- La dièresi.

4.3- Vocabulari i frases fetes: monosèmia i polisèmia. Els camps semàntics.

5) Expressió.

5.1- La descripció de persones.

6) Literatura.

6.1- La mètrica literària.

7) Per repassar.

1.- Comprensió.

1.1- TEXT DESCRIPTIU: LA DESCRIPCIÓ D'ESP AIS.

Llegeix el següent text:

SAN FRANCISCO

San Francisco és una de les ciutats més belles del món. És una gran ciutat, però de dimensions humanes. Qui la coneix i coneix la seva gent, sap que de les runes del recent terratrèmol s'alçarà encara més bella i acollidora. Recórrer-la del matí a la nit ofereix a cada instant canvis de sensacions plàstiques que es queden a la memòria per sempre. Les boires denses de

la matinada, espesses i lletoses, de les quals emergeixen els darrers pisos dels gratacels del centre de la ciutat o les puntes rogenques del majestuós Golden Gate, es van aclarint a mesura que avancen les hores. La ciutat i la badia es tinen d'extraordinaris colors pastel. Verds i violeta, lila suau, l'elegància singular de l'ocre i, finalment, un blau lluent que dura fins que el sol s'amaga. És aleshores una fantàstica i extravagant disbauxa impressionista, o més ben dit, una realista manifestació de pop art.

San Francisco és feta de quatre mons, de quatre cultures, de quatre humanitats. L'americana, la xinesa, la japonesa i la del mestissatge. És la ciutat més europea de l'Orient i la més oriental de l'Occident. Per anar-hi amunt i avall (mai millor dit), l'històric i xicotet tramvia és el millor transport i el més divertit que la més vertiginosa de les muntanyes russes de qualsevol parc d'atraccions. Des del cim fins a la vora del Pacífic i de la mar als barris alts, fa la volta de la ciutat amb força segura i testarruda.

X.D. Set dies (17-11-89)

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. Majestuós: .....
2. Mestissatge: .....
3. Vertiginosa: .....
4. ....
5. ....
6. ....

Activitats

1.- Contesta les següents preguntes del text anterior:

1.1- Quins són els millors moments, segons l'autor de l'article, per a recórrer San Francisco?

.....

.....

.....

.....

1.2- Això mateix es pot aplicar a qualsevol ciutat?

1.3- Conviuen diferents cultures en esta ciutat? Quines?

1.4- Quina és la millor manera de circular per San Francisco?

1.5- Descriu un edifici d'una ciutat on hages estat. (Mínim de redacció: cinc línies).

2.- Comunicació.

2.1- EL LLENGUATGE : LA NOSTRA LLENGUA.

El **valencià** va ser implantat en l'antic Regne de València pels repobladors dels comtats catalans que es van establir en aquest territori després de la conquesta portada a terme per **Jaume I el Conqueridor**. Aquests colons procedien de la zona occidental de l'actual Catalunya (majoritàriament del comtat d'Urgell). A part d'algunes veus àrabs o toponímia, no sembla decisiva la influència de mossàrabs o àrabs en la configuració bàsica de la llengua als territoris valencians.

Les evidències històriques demostren que les comarques de la costa, avui en dia considerades valencianoparlants, van ser repoblades per catalans, i les de l'interior, considerades com castellanoparlants, van ser repoblades amb aragonesos, la llengua dels quals acabaria sent absorbida pel castellà.

Activitats

2.- Expressa amb les teues paraules com és l'origen de la llengua valenciana.

3.- Quines són les comarques de la Comunitat Valenciana on avui en dia no es parla molt el Valencià?

2.2- FUNCIONS DEL LENGUATGE.

La funció principal del llenguatge és la comunicació, l'intercanvi de missatges. Però esta comunicació pot tindre diferents finalitats, que donaran pas a 6 tipus de **funcions del llenguatge** diferents:

FUNCIÓ	ELEMENT PREDOMINANT	FINALITAT DEL MISSATGE
Expressiva	Emissor	Manifestar opinions, pensaments, emocions... <i>Exemple: M'agrada viure ací.</i>
Conativa	Receptor	Convèncer, prohibir, ordenar, provocar una reacció... <i>Exemple: Dóna vida, fes-te donant.</i>
Referencial	Referent	Donar informació objectiva sobre fets, situacions, objectes, idees... <i>Exemple: Aquest cotxe és de Fórmula 1.</i>
Fàtica	Canal	Facilitar, establir, mantenir o interrompre el contacte entre emissor i receptor. <i>Exemple: Si t'arrimes ací em sentiràs millor.</i>
Metalingüística	Codi	Explicar i fer comprendre el llenguatge o qualsevol altre codi. <i>Exemple: Quan dic que no, vull dir que no.</i>
Poètica	Missatge	Considerar el missatge un objecte de treball, un intent estètic, un joc. <i>Exemple: La lluna mirava embadalida el llac que per la nit dormia.</i>

3.- Gramàtica.

3.1- EL GÈNERE DE LES PARAULES.

Quan parlem del **gènere**, al igual que si parlem de xics i xiques, estem fent referència a si les paraules estan escrites en **masculí o femení**.

Anem a veure les diferents maneres de formar el gènere. Són les següents:

1. Com a norma general el femení es forma afegint **-A** al masculí.

Per exemple:

Gat: Gata

Marqués: Marquesa

Fill: Filla

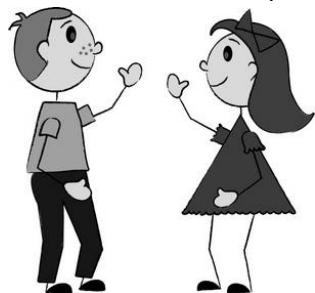
Conill: Conilla

Burgés: Burgesa

Xic: Xica

2. Hem de posar molta atenció perquè de vegades, en afegir la **-A** del femení, l'última grafia que hi havia pot modificar-se.

Fixa't en els exemples:

T → D

C → G

F → V

U → V

S → SS

P → B

NEBOT: NEBODA

AMIC: AMIGA

SERF: SERVA

JUEU: JUEVA

GOS: GOSSA

LLOP: LLOBA

3. Convé tenir present que com a norma general, els masculins acabats en vocal **tònica**, fan el femení amb la introducció d'una **-N**. Anem a practicar amb els següents exemples :

Germà: Germana

Veí: Veïna

Cosí: Cosina

Lleó: Lleona

4. Fixeu-vos també, que en afegir la **-A** del femení, com que la nova paraula té una síl·laba més, pot variar l'accentuació i fins i tot la grafia.
Per exemple: *Avi → Àvia, Veí → Veïna, Duc → Duquessa, Marqués → Marquesa, Lleó → Lleona i Roig → Roja.*

5. Alguns **substantius femenins** es caracteritzen per la presència de terminacions pròpies. Els més importants que hem de saber són:

MASCULINS	FEMENINS
COMTE, ABAT, DUC	-essa: comtessa, abadessa, duquessa
EMPERADOR, ACTOR	-iu: emperadriu, actriu

6. Les paraules que acaben amb **-EG** es canvia de gènere afegint una **A**.
Per exemple: *biòleg → biòloga.*
7. Les paraules acabades en **-EU**, canvien a **EA** però es donen excepcions com paraules acabades en **-EU** passen a **-VA**
Per exemple: *ateu → atea, europeu → europea i jueu → jueva.*
8. Quan acaben en **-AU** es canvia a **-AVA** (esclau/va), **-IU** en **IVA** (captiu/captiva) i en **OU-OVA**.
Per exemple: *esclau → esclava, captiu → captiva i nou → nova.*
9. Quan acaben en **IG -OS/ -S**. Per exemple: *Roig → rojos i Mig → mitja.*

Activitats
4.- Canvia el gènere de les paraules següents:

Cosí:	Biòleg:	Burgés:
Puresa:	Nét:	Serva:
Sogre:	Llop:	Xic:
Duc:	Blanc:	Avi:
Amic:	Europeu:	Esclau:
Arqueòleg:	Germana:	Lleona:
Meu:	Gos:	Primer:
Mestre:	Dona:	Pintor:
Bou:	Metge:	Perruquera:
Italiana:	Marit:	Dreta:
Oncle:	Actor:	Gall:
Emperador:	Negres:	Abat:

3.2- EL NOMBRE DE LES PARAULES.

Quan parlem de **Nombre** és el mateix que a castellà s'anomena número, per tant estem parlant del **plural i singular** dels substantius i adjectius.

Cal exceptuar el substantius no comptables, que són aquells dels quals no es poden dir una quantitat exacta. Aquests es presenten només en singular, com per exemple : *la llibertat, la igualtat...*

Anem a comprovar com es forma el nombre :

1. El plural es forma afegint al singular la lletra: **-S**.

Fill	Fills
Llibre	Llibres
Moble	Mobles
Gat	Gats

2. Cal tenir molt present que segons l'acabament de les paraules, afegir la **-S** comporta en alguns casos certes modificacions :

- **Singulars acabats en vocal:**

1. Àtona: canvia a **-es** : per exemple: *planta* → *plant**es***
2. Tònica: s'hi afegeix **-ns**: per exemple: *patí* → *pat**ins***

- **Singulars acabats en consonant:**

1. **-S, -Ç, -X, -IX, -TX, -G/IG** fan el plural afegint la terminació **-os**:
Per exemple: *peix* → *peix**os***, *desig* → *desitj**os***
2. **-S** dupliquen la **-S**
Per exemple: *gros* → *gross**os***, *arròs* → *arross**os***
3. **-SC, -ST, -XT, -IG** fan el plural amb **-s** o **-os**
Per exemple: *disc* → *disc**s***/ *disc**os***

Activitats

5.- Canvia el nombre de les paraules següents:

Boca: _____ Coix: _____ Despatx: _____
 Llengua: _____ Mosques: _____ Aigua : _____
 Germans: _____ Passeig: _____ Desitjos: _____
 Caixa: _____ Got: _____ Sofà: _____
 Camí: _____ Casc: _____ Carbó: _____
 Pas: _____ Raspall: _____ Armari: _____
 Text: _____ Monja: _____ Llapis: _____
 Interessos: _____ Pluges: _____ Ordinador: _____
 Accions: _____ Càries: _____ Bens: _____
 Peixos: _____ Pis: _____ Ós: _____
 Gustos: _____ Vi: _____ Atlas: _____
 Francesos: _____ Cullera: _____ Ratolí: _____

6.- Reescriu les oracions canviant el gènere i nombre de totes les paraules on siga possible.

a- Aquell metge rus era el meu metge.

-----

b- La llibreta roja està a l'armari gran.

-----

c- El meu cunyat és un bon professional.

-----

d- El metge de mon pare és molt sabut.

-----

e- Iaio, els hiverns, els herois, cec, llop.

-----

f- Cosí, marit, biòleg, nét, duc.

-----

g- Leandre ven el seu pis.

-----

h- Ella ja ha donat el primer pas.

7.- Completa la quadrícula següent:

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
			BLANQUES
GROS			
CUNYAT			
		ROJOS	
ABAT			
GROC			
TRIST			
	ACTRIU		

HOME			
	POBRA		
		TEMERARIS	
PRUDENT			
BELGA			
			AMIGUES
	TIA		

3.3 PARAULES SIMPLS I PARAULES COMPOSTES.

Les **paraules simples** són aquelles que estan constituïdes per una arrel i algun morfema de gènere o de nombre: nord, moneda, pa, camí... Les **paraules compostes** són aquelles que estan formades per la unió de dos o més paraules independents.

Amb les paraules compostes s' utilitza guionet:

- Quan el primer element de la paraula acaba en vocal i el segon comença per r, s o x: *guarda-roba, gira-sol, para-xocs...*
- Quan la unió de les dues paraules puga dificultar la lectura adequada de les mateixes: *cap-roig, cul-de-sac, cor-dur...*
- Quan el primer element siga una paraula amb accent gràfic: *mà-llarg, pèl-blanc...*
- En els compostos: *abans-d'ahir, despús-anit, despús-demà.*
- En les paraules d'altres llengües no traduïdes: *"best-seller", "disc-jokey", "gin-tonic"...*

Activitats

8.- Torna a escriure correctament, si cal les següents paraules compostes:

Pèlllarg:

Hispanoamericà:

Grecollatí:

Vicepresident:

Passatemps:

Platsiolles:

Preromànic:

Mineromedicinal:

Buscaraons:

Portarevistetes:

Sordmut:

Desvergonyit:

Comptarevolucions:

Bocamoll:

Comptagotes:

Pixareixes:

9.- Escriu 5 paraules compostes, unint correctament dos dels elements que hi ha a cada fila.

	POCA MATA TORCA
	SOLTA SEGELLS PORC TRAÇA MANS
1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____

3.4- L'ARTICLE DEFINIT I INDEFINIT.

L'article definit indica el gènere i nombre del nom al que acompanya.

Per exemple: - *Dóna'm la cartera. (LA – femení)*
 - *Jo sóc el capità. (EL – masculí)*

Les formes correctes d'utilització de l'article definit en valencià són: **el, la els, les.**

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL	ARTICLE DEFINIT
El cotxe	La bústia	Els cotxes	Les bústies	
L'hotel	L'estació	Els hotels	Les estacions	

L'article indefinit és aquell que no identifica el nom al que es refereix, simplement el nombra.

Les formes correctes d'utilització de l'article indefinit en valencià són: **un, una, uns, unes.**

Per exemple: - *Vaig a comprar-me una casa.*
 - *Un cotxe blau està aparcad al carrer.*

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL	ARTICLE INDEFINIT
Un parc	Una casa	Uns parcs	Unes cases	

Activitats

10.- Posa l'article definit que corresponga en la seua forma correcta, davant de cada substantiu.

Amic	Dona	Llebres	Amiga	Humilitat
Asimetria	Gossos	Idea	Obertura	Anís
Porteries	Rellotges	Llit	Cistella	Corredor

4.- Ortografia i vocabulari.

4.1- L'ÚS DE LES MAJÚSCULES.

Les **majúscules** serveixen per remarcar una o més lletres. No es pot abusar del seu ús ni molt menys escriure tot en majúscules.

Les regles bàsiques d'utilització de les majúscules son:

REGLA	EXEMPLE
1.- Al començament d'un escrit o text.	<i>Era una vegada...</i>
2.- Després d'un punt.	<i>Hui fa sol. El dia perfecte per anar a la platja.</i>

5.-Expressió.

5.1 LA DESCRIPCIÓ DE PERSONES.

Descriure és explicar, de forma detallada i ordenada, com són les persones, els llocs o els objectes. La descripció serveix sobretot per ambientar l'acció i crear una atmosfera que faça més creïbles els fets que es narren.

⇒ **Com fer una descripció:**

1. Cal observar amb molta atenció i seleccionar els detalls més importants.
2. Després de seleccionar els detalls, cal organitzar les dades seguint un ordre:
  - D'allò general a allò particular o al contrari.
  - Dels primers plànols al fons o al contrari.
  - De dins a fora o al contrari.
  - D'esquerra a dreta o a l'inrevés.

Anem a veure un exemple: Anem a conèixer a Lluís.

Lluís té vint i tres anys. Va nàixer a un poble de la Ribera Alta del Xúquer, però des dels vuit anys viu a la ciutat de Valencià on treballa de cambrer al restaurant "La pebrella" de la platja de la Malva-rosa, de la costa valenciana. Porta barba i lents de contacte de color verd, la seua altura és 1,70 m i pesa uns 80 quilos. Els seus cabells són rosos i els seus ulls són més bé grans, clars i amb una mirada penetrant. Empra un 40 de sabata.

La seua mirada és fixa i profunda. Crida l'atenció que sempre porta les selles molt ben fetes, i una taca blanquinosa, d'uns 2 cm de diàmetre a la part esquerra del front. Els seus llavis són molt regulars, i en obrir la boca presenta una dentadura quasi perfecta, amb les dents blanques ben dimensionades, ni grans ni menudes. Les seues mans són grans.

Camina quasi sempre, a corre-cuita, com si tinguera molta pressa, però de vegades passeja prop de la mar, llegint llibres de poemes. És un gran aficionat a llegir i escriure. Li agrada el camp i els treballs relacionats amb l'agricultura. També li agrada la música i l'art en general.

Té molt de caràcter. Freqüentment conta acudits i es pren la vida amb molta filosofia, encara que li preocupen els problemes socials del món actual, sobretot els de la seua terra.

 Activitats

13.- A continuació fes una breu descripció de com és o era la teua àvia.

6.-Literatura.

6.1- LA MÈTRICA LITERÀRIA.

Pel que respecta a la **mètrica del vers**, és molt fàcil.

Escriure poesia en **vers** és un art que implica conèixer la tècnica i dominar les estructures que la componen. El primer que cal dominar d'un poema és el vers: unitat que té una longitud determinada, estableix una relació de **rima** amb altres versos i s'agrupa formant **ESTROFES**.

El **ritme mètric** d'un poema es construeix a partir del nombre de síl·labes del vers. En valencià, cal comptar **fins a l'última vocal tònica**.

Fixeu-vos com es fa d'acord amb la paraula de l'acabament del vers:

⇒ **Paraula aguda:** es compten totes les síl·labes:

Llei	-xant	a part	l'es	-til dels	tro	-ba	-dors	Total de síl·labes: 10
1	2	3 4	5	6 7	8	9	10	

Ausiàs March

⇒ **Paraula plana:** es compta una síl·laba menys:

el meu	dol	com	un sol	a ple	mig	-di-a	Total de síl·labes: 10
1 2	3	4	5 6	7 8	9	10 11	

Josep Romeu

⇒ **Paraula esdrúixola:** es compten dues síl·labes menys:

Lluny,	per ca	-mins	tre	-mo	-lo	-sos	d'in	-fàn	-ci-a	Total de síl·labes: 10
1	2	3	4	5	6	7 8	9	10	11 12	

Narcís Comadira

En el compte sil·làbic, hi intervenen altres fenòmens, com són **l'elisió i la sinalefa**.

1. **L' elisió:** Quan una vocal neutra entra en contacte amb una vocal d'una altra paraula, es produeix una elisió, és a dir no es pronuncia la vocal neutra.

No es-pe-ris al-tre do que el de tes llà-gri-mes
Elisió

2. **La sinalefa:** quan una vocal d'una paraula entra en contacte amb una altra vocal d'una altra paraula amb la qual forma diftong forma una sinalefa.

del fosc i ab-surd pa-rany de la me-mò-ria
sinalefa

Una vegada hem mesurat un vers, hem de diferenciar entre els versos d'art major i els versos d'art menor:

- Si un vers té més de 8 síl·labes s'anomenarà **vers d'art major**.
- Si un vers té 8 síl·labes o menys de 8 síl·labes s'anomenarà **vers d'art menor**.

14.- Conta els versos que troves a continuació i indica si són d' art major o menor.

	Nº DE SÍL·LABES	ART MAJOR / ART MENOR
1	<i>Marinera dels ulls blaus</i>	
2	<i>diu la Joventut que passa-</i>	
3	<i>¿no vas a vila a la festa?</i>	
4	<i>Fan ball de toia a la plaça,</i>	
5	<i>Marinera de carn bruna</i>	
6	<i>Deixa'm mirar la mar blava...</i>	
7	<i>Marinera dels ulls fixos</i>	
8	<i>li diu la Vida, que passa-</i>	
9	<i>cada dia que se'n va</i>	
10	<i>una il·lusió és esfullada</i>	
11	<i>i un neguit ens agullona...</i>	
12	<i>Deixa'm mirar la mar blava...</i>	

Cançó de la marinera Fidel (Lluís Guarnier)

7.- Per repassar...

15.- Escribe l'article definit o indefinit que siga necessari a cada paraula.

___ Taula   ___ Gat   ___ Tinta   ___ Arbre   ___ Hectolitre
 ___ Oca   ___ Ungla   ___ Hipotenusa   ___ Univers   ___ Carrers
 ___ Josep   ___ Bolígraf   ___ Roser   ___ Hòmens   ___ Eva
 ___ Flors   ___ Emperador   ___ Joan   ___ Cadira   ___ Televisor

16.- Després de llegir el poema, mesureu els versos 7 i 12. Quantes síl·labes té cada vers? Subratlleu la síl·laba tònica.

Sabia que vindries, que ja era
 l'hora de parar taula dignament,
 d'obrir la porta i enramar el vent
 amb les paraules de la primavera.

Amor i més amor d'aquell que espera,
 amor i més amor d'aquell que sent
la pentecosta de l'amor, l'advent,
 i en el vent **el gran crit de la bandera**.

Tenia a punt, amor, totes les coses
 perquè sabia que vindries, ara,
 amb un escàndol de sonets i roses.

Amor i més amor i més encara,
 i avemaries i vitralls i aloses,
 i tots **els blats novells de la tarara**.

L'amant de tota la vida. **Vicent Andrés Estellés**

Glossari: v. 3 enramar: adornar amb rams.

v. 13 vitralls: vidrieres de colors.

Exemple: l'ho - ra - de - pa - rar - tau - la - dig - na - ment

Síl·labes = 8

Vers 7: _____

Síl·labes = _____

Vers 12: _____

Síl·labes = _____

a) Són versos d'art major o d'art menor?

17.- Canvia el gènere de les següents paraules.

Bruixot

Neta

Cunyat

Sastressa

Princesa

Boletaire

Hereu

Lloba

Gerent

Escriptor

Fillola

Rossinyol

18.- Canvia el nombre de les següents paraules.

Bruixot

Neta

Cunyat

Sastressa

Princesa

Boletaire

Hereu

Lloba

Gerent

Escriptor

Fillola

Rossinyol

19.- Posa dièresi a les paraules que ho necessiten.

Traidor

Renunciar

Veinat

Concluir

Creilla

Agraiment

Seguent

Reina

Llengues

Agraida

Lluir

Arruinat

Unitat 4: El nostre entorn.

Continguts d'aquesta unitat:

1) Comprensió.

1.1- Text argumentador: la importància del reciclatge.

2) Comunicació.

2.1- Què és el llenguatge i la llengua.

2.2- Tipus de llenguatges: vulgar, col·loquial i culte.

3) Gramàtica.

3.1- El nom o substantiu.

3.2- L'adjectiu qualificatiu.

3.3- Els determinants.

3.4- Els pronoms personals.

3.5- Els pronoms febles.

4) Ortografia / Vocabulari.

4.1- Ortografia de g/j.

4.2- Ortografia de tg/tj.

4.3- Ortografia de x/ix.

4.4- Ortografia de tx/ig.

4.5- Vocabulari i frases fetes: sinònims i antònims.

5) Expressió.

5.1- Les xarxes socials i les relacions.

6) Literatura.

6.1- Les figures retòriques.

7) Per repassar.

1.-Comprensió.

1.1- TEXT ARGUMENTADOR: LA IMPORTANCIA DEL RECICLATGE

Llig el següent text:

CONTRA LA DESOCUPACIÓ, TREBALLS 'VERDS'

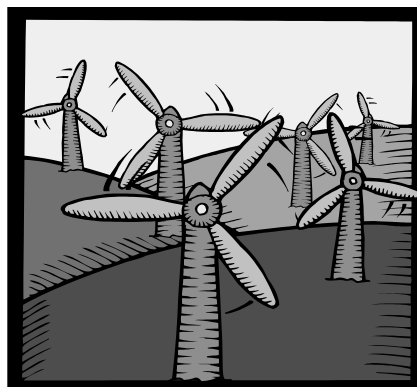
"Es necessita expert en energies..." Poques vegades el significat de dues paraules oposades a les més sentides en els últims mesos, han proporcionat tant d'aire fresc en una situació tan contaminada per la desocupació i la inestabilitat econòmica com l'actual, en la qual més de tres milions de persones estan sense feina.

En aquesta conjuntura, els treballs relacionats amb el medi ambient poden representar, per a moltes famílies, una solució als problemes econòmics, a la vegada que contribueixen a protegir l'entorn.

La conscienciació ciutadana, la legislació ambiental i les polítiques de prevenció i conservació són factors que han permès la consolidació d'un sector en el qual s'han creat 2,3 milions de treballs en els últims anys. Les institucions ja han recalcat que es tracta d'un àmbit pel qual cal apostar, no només per millorar els problemes del medi ambient, sinó també els de la desocupació. Al nostre país, ja s'ha aprovat una partida de 600 milions d'euros destinats a portar a terme actuacions vinculades al manteniment i la generació d'ocupació relacionada amb el medi ambient.

En aquest context, les energies renovables destaquen per l'espectacular creixement experimentat en els últims anys i per les seues òptimes perspectives de futur. El desenvolupament d'estes tecnologies, sobretot l'eòlica (amb el 37% del total de treballadors en aquest sector), la solar tèrmica i la fotovoltaica han permès la creació a Espanya d'un miler d'empreses que ofereixen 89.000 llocs de treball directes i 99.000 d'indirectes. A més de ser feines estables, ja que els contractes indefinits representen el 82% del total, es pretén que en 2010 el 12% del total de l'energia provinga de fonts renovables, la qual cosa permetrà crear fins a 217.000 llocs de treball.

Ara bé, les energies renovables no és l'únic sector implicat: més de 150.000 persones s'afiliaren a la Seguretat Social en 2008 en activitats relacionades amb el reciclatge de residus i la depuració d'aigües, encara que les expectatives de creixement més gran les registren les relacionades amb la gestió mediambiental dins de l'empresa.

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. *Cobdiciosa*: .....
2. *Sota*: .....
3. *Llegat*: .....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....

1.- Contesta les següents preguntes del text:

a) Per a moltes famílies, què poden representar els treballs relacionats amb el medi ambient?

---

b) Què ha passat amb les energies renovables en els últims anys?

---

c) A més de les energies renovables, quines altres activitats hi ha relacionades amb el medi ambient?

---

d) Quina és la teua opinió sobre estos treballs "verds"? Raona la resposta.

2.- Comunicació.

2.1- QUÈ ÉS EL LLENGUATGE I LA LLENGUA?

Al llarg de diferents temes hem estat aprenent conceptes relacionats amb la comunicació i les diferents formes de poder comunicar-nos, com poden ser el signes, les icones...

No obstant això, hi ha una característica intrínseca als éssers humans que ens fa diferenciar-nos de la resta d'éssers vius: el **llenguatge**. Els humans som capaços d'utilitzar el llenguatge oral o escrit per comunicar-nos.

Hem de saber que no és el mateix el llenguatge, la llengua i la parla.

- El **llenguatge** és tot aquell sistema de comunicació propi d'un grup d'éssers vius, per això existeix un llenguatge propi dels humans però també un llenguatge dels animals.
- La **llengua** és l'idioma concret que utilitzen els individus d'una determinada comunitat per a comunicar-se.

- La **parla** és l'acció concreta de parlar, l'expressió que fa cada parlant d'una llengua, és a dir, l'expressió oral d'una llengua.

2.3- TIPUS DE LLENGUATGE: VULGAR, COL·LOQUIAL I CULTE.

El **llenguatge** encara que és tot aquell sistema de comunicació propi d'un grup d'essers vius, hem de tindre en compte que no sempre s'utilitza el llenguatge de la mateixa forma, per això no és el mateix el que es parla al carrer que a una classe de l' institut.

Parlem de diferents nivells del llenguatge: llenguatge vulgar, llenguatge col·loquial i llenguatge culte:

- El **llenguatge vulgar**:
  - Només utilitza una part del vocabulari d'una llengua.
  - Utilitza vulgarisme (paraules mal pronunciades).
  - A l'escriure es cometen faltes d'ortografia: no posar accents, confusió b/v, majúscules...
  - Utilitzen oracions curtes i desordenades (sense sentit).
- El **llenguatge col·loquial**:
  - És el que s'utilitza normalment, a nivell familiar.
  - És un llenguatge espontani i natural, encara que de vegades es cometen algunes incorreccions.
  - És un llenguatge molt expressiu i té molts matisos afectius.
  - De vegades es pot descuidar la pronunciació.
- El **llenguatge culte**:
  - Utilitza un llenguatge elaborat.
  - Utilitza missatges complexos.
  - No utilitza vulgarismes.
  - Té una pronunciació correcta, adequada i cuidada.

3.- Gramàtica.

3.1- EL NOM O SUBSTANTIU.

El **nom o substantiu** és la paraula que utilitzem per designar persones, animals o coses, bé del món real o bé que només tinguen existència en la nostra imaginació. El nom substantiu es pot classificar en:

- **Comú**: fa referència a éssers animats o inanimats, o conceptes en general: *Per exemple: home, lleó, tomaca, pedra, valor, grandesa ...*
- **Propi**: nom amb el que se destaca la individualitat d'un ésser. *Per exemple: Joan, Maria, Ebre, Benidorm, l'Índia...*

A més, tal i com vam veure al tema anterior segons el **gènere**, els substantius poden ser **masculins** (*gos*) o **femenins** (*cadira*) i segons els **nombre**, els substantius poden ser **singulars** (*la poma*) o **plurals** (*els arbres*).

3.2- L'ADJECTIU QUALIFICATIU.

Els **adjectius qualificatius** són paraules que acompanyen al **nom** i expressen característiques o propietats dels mateixos.

Alguns exemples d'adjectius poden ser: *groc, llarg, dèbil, alt, prim, abstracte, modern, blau...*

 Activitats
2.- En les oracions següents senyala els substantius i els adjectius:

- a- *L'home gros menja molt.*
- b- *El xicot rebel va a l' institut.*
- c- *És un gos molt dòcil.*
- d- *L'empresari fabricava paper.*
- e- *El porter parava molts balons.*
- f- *És un model molt elegant.*
- g- *Tu ets un alumne nou.*
- h- *El pobre home estava boig.*

3.- Torna a escriure les frases següents canviant el gènere i nombre dels substantius.

- i- _____
- j- _____
- k- _____
- l- _____
- m- _____
- n- _____
- o- _____
- p- _____

3.3- ELS DETERMINANTS.

Els **determinants** són aquells adjectius que acompanyen al nom sense indicar ninguna qualitat. La seua funció és fixar, delimitar o precisar el significat del nom que acompanyen.

Els determinants poden ser: **demonstratius, possessius, numerals, interrogatius i indefinits.**

1. Els **determinants demostratius** indiquen la distància respecte a la persona que parla:

	SINGULAR		PLURAL	
	MASCULÍ	FEMENÍ	MASCULÍ	FEMENÍ
PRÒXIM	Aquest	Aquesta	Aquests	Aquestes
LLUNYÀ	Aquell	Aquella	Aquells	Aquelles

2. Els **determinants possessius** indiquen la pertinença a un nom (solen anar acompanyats d'un article):

	SINGULAR		PLURAL	
	MASCULÍ	FEMENÍ	MASCULÍ	FEMENÍ
UN POSSEÏDOR	Meu	Meua	Meus	Meues
	Teu	Teua	Teus	Teues
	Seu	Seua	Seus	Seues
MÉS D'UN POSSEÏDOR	Nostre	Nostra	Nostres	Nostres
	Vostre	Vostra	Vostres	Vostres
	Seu	Seua	Seus	Seues

3. Els **determinants numerals** indiquen quantitats concretes i serveixen per numerar i comptar:
- **Cardinals:** indiquen quantitat. Per exemple: Un, una, dos, tres...
  - **Ordinals:** indiquen ordre. Per exemple: Primer, primera, segon, segona, tercer...
  - **Partitius:** indiquen parts d'un total. Per exemple: Mig, terç, quinçè...
  - **Col·lectius:** Indiquen una col·lectivitat entesa com a unitat. Per exemple: Parell, centenar, miler, dotzena, vintena...
4. Els **determinants interrogatius** són els que utilitzem per formular una pregunta, solen ser:

INTERROGATIUS	QUÈ: Quan ens referim a coses.	Què podem fer?
	QUI: Quan ens referim a persones.	Qui ha vingut?

5. Els **determinants indefinits** són els que s'utilitzen per determinar el substantiu d'una manera vaga, imprecisa... indefinida, alguns són:

INDEFINITS	
Un, Una, Uns, Unes	- Una pensa que sempre encerta.
Algun, Alguna, Alguns, Algunes	- Algunes noies vindran.
Algú	- Algú ho sap.
Alguna cosa	- Sap alguna cosa .
Cada	- Dóna'm un de cada .
Cap	- No en tinc cap .
Ningú	- Ningú no sembla saber-ho.
Cadascú, cadascun, cadascuna	- Cadascú al seu treball.
Tothom	- Tothom ho veu.
Qualsevol	- Qualsevol dia te n'aniràs.

Activitats

4.- Localitza en les oracions següents tots els adjectius determinatius que trobes, identifica'ls segons siguin demostratius, possessius o indefinits.

- Aquesta vesprada farà molta calor, segons han dit els meteoròlegs.
- La meua iaia ha trobat el meu pantaló que havia deixat en aquella cadira.
- Els meus pares diuen que algun dia podrem anar a veure't.
- Aquell xic és campió de motociclisme des de fa alguns anys.
- Són els mateixos joguets que teníem l'any passat.

3.4- ELS PRONOMS PERSONALS.

Els **pronoms** són les paraules que substitueixen els noms o el grup nominal en una oració.

Els pronoms personals substitueixen les persones gramaticals i poden ser forts o febles.

Els pronoms personals són: **Jo, Tu, Ell, Ella, Nosaltres, Vosaltres, Ells i Elles.**

3.5- ELS PRONOMS PERSONALS FEBLES.

Els **Pronoms personals febles** funcionen com els substantius, però no poden fer de subjecte i no tenen significat per ells mateixos, sinó que el seu significat varia segons la paraula que substitueixen.

Els **pronoms personals febles** són:

PRONOMS FEBLES

	Singular		Plural		Funcions
	Davant Verb	Darrere Verb	Davant Verb	Darrere Verb	
1º persona	em m'	'm -me	ens	'ns -nos	Complement directe (CD)
2º persona	et t'	't -te	us	-us -vos	Complement indirecte (CI)
3º persona	Masculí	el l'	'l -lo	els 'ls -los	Complement Directe (CD) Atribut
	Femení	la l'	-la	les -les	Complement Directe (CD) Atribut
	Neutre	ho	-ho	ho -ho	Complement Directe (CD) Atribut
	Masculí Femení	li	-li	els 'ls -los	Complement indirecte (CI)
	Reflexiu	es	s'	's -se	Complement directe (CD) i indirecte (CI) de sentit reflexiu
Adverbials	hi		-hi		Complement Circumstancial
	en	n'	'n	-ne	

5.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de primera persona singular o plural.

- La nota de l' examen.....ha animat.
- Porta.....un record que ens agrada.
- El nostre amic sempre.....ha dit la veritat.
- Ajuda.....que vull acabar prompte.
- .....pensava que no vindria.
- Volia entrar ràpidament per reservar..... nostre lloc preferit.
- El curs passat vaig esforçar..... molt.

6.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de segona persona singular o plural.

- Vols que..... presente a Pere?.
- Espera, que vull explicar.....la meua vida.
- Fixeu.....en l' ortografia abans d' acabar el control.
- No.....escoltaré si continueu amb aquesta actitud.
- Digues com.....ha anat l' excursió.
- No he pogut dir.....el que em vau preguntar.
- Si tens gana, menja.....una pera.
- No patiu,.....mantindré informades.

7.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona en masculí singular o plural.

- He de parlar amb Arnau. On .....puc trobar?.
- Veient.....tant content, no sabia com donar-li la mala notícia.
- Aquests llibres,.....trobaràs a la biblioteca.
- Hem vist el problema, però no.....hem solucionat.
- Els poemes, reciteu.....de memòria.
- Estudia.....bé, el tema d' història.

8.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona en femení singular o plural.

- Aquesta notícia, ja .....vaig llegir la setmana passada.
- Les falles, mira.....bé que prompte les cremaran.
- Sempre li havien de dir les respostes, no .....encertava mai.
- Si no tenen prou diners per pagar la casa.....hipotecaran.
- Aquesta activitat volem corregir.....a classe.

9.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona que fan la funció de complement indirecte:

- A Encarna, compra.....el llibre.
- A Josep, regala.....flors.
- A Llúcia.....agraden els bombons.
- A Vicent.....agraden més els caramels.
- Elles no han entès les preguntes que.....feia.
- Ells no han acudit a l' hora que.....vaig dir.
- A ells podríem regalar.....unes sabatilles.
- A les meues germanes, compra.....unes novel·les.
- Als meus cosins, compra.....qualsevol cosa.

10.- Ompli els buits amb les formes dels pronoms febles ES/HO/EN:

- I tu, què..... penses de totes aquestes coses?
- Va asseure.....al sofà.
- Volia tres camises i només.....he trobat una que m' agrada.
- Demà.....buscaré més.
- Abans de comprar.....pregunta quan val.
- Els qui.....vulguen veure que entren.

- Tu tens molts bolígrafs. Porta.....uns quants i els repartirem.
- No .....tracta de comprar.....molts.
- M' han preguntat si sóc estudiant i he dit que sí que.....sóc.
- Maria.....ha unit al nostre grup.
- Ací teniu els fulls, agafeu.....dos.
- Si algú actua malament, procura impedir.....
- Preguntes si hi ha pa? Doncs sí, que..... hi ha.

4.-Ortografia i vocabulari.

4.1- ORTOGRAFIA DE G/J.

La utilització de les grafies **G** i **J** poden generar confusions, les normes generals d'utilització són les següents:

Lletra G.		EXEMPLE
REGLA		
- Sempre davant i .		Girar, Gilet, Girona, enginyer...
- Davant e (la majoria de vegades).		Gesta, gent, geperut, pagès...

Lletra J.		EXEMPLE
REGLA		
- Davant a, o, u .		Jardí, rajar, joglar, jove, julivert...
- Els infinitius de molts verbs de la 1ª conjugació acabats en -jar .		Abreujar, estiuejar, marejar, penjar...
	Davant -ecc i -ect .	Injecció, projecció, trajectòria, projectil...
	Verbs Ajaure / Ajeure.	ajagut, ajeia, ajèieu, ajeien...
- Davant e, i (excepcionalment).	Mots propis d'origen bíblic.	Jehovà, Jerusalem, Jesús, Jeremies, Jericó...
	En els mots...	Majestat, jerarca, jeroglífic, jet...

4.2- ORTOGRAFIA DE TG/TJ.

La utilització de les grafies **TG** i **TJ** poden generar confusions, les normes generals d'utilització són les següents:

Lletra TG.		EXEMPLE
REGLA		
- Entre vocals davant e, i .		Desitgem, salvatge, heretge, rellotge, jutge, metge, fetge...

Lletra TJ.		EXEMPLE
REGLA		
- Davant les vocals a, o, u .		Viatjar, jutjar, desitjar, santjoan, fetjur...
- Infinitius d'alguns verbs de la 1ª conjugació acabats en -tjar .		Desallotjar, ensitjar, enutjar, homenatjar...

Activitats
11.- Escribe G, TG, J O TJ; segons calga:

salva___e   ___elat   pla___a   plu___a   passei___
 passe___ar   ma__estuós   taron___er   paisa___e   le___ítim
 me___essa   forma___e   ima___e   repor___e   mi___à -
 via___e   via___ar   ___endre

12.- Ompli els buits amb J, G, TG, TJ; segons calga:

- El pa___és vi___ila sempre les collites de taron___ers.
- No crec que ___eremies ha___a lle___it la carta.
- ___a n'estic fart! Deixarem el carrua___e al ___ara___e.
- Aquella palometa semblava ro___a, però no ho era.
- No fu___iu quan la ___ent cride.
- No patiu que no us mare___areu encara que pu___eu a la barca.

4.3- ORTOGRAFIA DE X/IX

La utilització de les grafies **X** i **IX** poden generar confusions, les normes generals d'utilització són les següents:

Lletra X**REGLA**

- A **principi** de **paraula**.
- **Darrere** de **consonant**.
- Darrere de **ex-** seguit de **vocal o h**.
- **Després** de **i** o de **u**.

EXEMPLE

Xic, xocolata, xalet, xopar...
 Porxada, punxa, orxata, ganxo...
 Exhibició, èxode, exacte, exhortar...
 Boix, cuixa, rebaixa, flux, greix...

Lletra IX**REGLA**

- **Enmig** i **final** de paraula **darrere a, e, o, u**

EXEMPLE

Faixa, queixa, moixama, flux...

Activitats
13.- Ompli els buits amb la grafia adequada (X, IX):

- El ___ic és molt e___erit, ha pescat moltes an___oves amb el va___ell.
- A les reba___es comprarem unes cadires de re___eta.
- Tenien rau___es de mala sort, per ser ___afaders.
- Pun___a'm, però a la pan___a no
- Agafen el pe___ amb ___ar___a.
- ___avier era un e___pert en vi de ___erés, ___acolí i ___ampany.

4.4- ORTOGRAFIA DE TX/IG

La utilització de les grafies **TX** i **IG** poden generar confusions, les normes generals d'utilització són les següents:

Lletra TX	
REGLA	EXEMPLE
- Sempre entre vocals.	Matxet, motxilla, petxina, gaspatxo...
- A final de paraula , darrere de vocal si els derivats tenen tx.	Empatx, escabetx, capritx...
- A principi de paraula en nom de llocs, cognoms i manlleus. (excepcionalment)	Txec, Txapela, Txèquia...
Lletra IG	
REGLA	EXEMPLE
- A final de paraula, darrere de vocal si els derivats s'escriuen amb g/j tg/tj .	Safareig , mareig(marejar), passeig (passejar), desig (desitjar)

Activitats

14.- Posa les grafies següents TX, IG, G, J, TJ, TG als buits de les paraules.

- Un co___e de fabricació ___eca.
- He comprat remola___a i també alguna pano___a.
- Em va___esqui___ar amb el ra___de la font.
- Si sents que xiulen les fle___es, fu___corrents i no et quedes al mi___.
- Es va encapri___ar d'un fi___er de mil fi___es.
- Desi___em i necessitem tindre una mi___ana de set.

15.- Posa x, ix, tx, ig on pertoque:

___arop   pun___ar   cartu___   bate___   gava___os
lle___   ei___ampliar   mar___ar   ca___a   ba___iller

4.5- VOCABULARI I FRASES FETES: SINÒNIMS I ANTÒNIMS.

- Els **sinònims** són paraules que tenen el mateix significat o semblant.
Per exemple: cotxe, vehicle, automòbil.
- Els **antònims** són paraules que presenten significats oposats, es a dir, signifiquen el contrari.
Per exemple: calent-fred, alt-baix, blanc-negre...

Activitats

16.- Ompli la quadricula següent amb sinònims i antònims.

	ANTÒNIM	SINÒNIM		ANTÒNIM	SINÒNIM
Difícil			Jove		
Callar			Caro		
Positiu			Estalviar		
Netejar			Cobrar		
Blanco			Bonic		
Comprar			Petit		
Rugós			Mullat		
Alt			Pujar		
Llarg			Dia		

5.-Expressió.

5.1 LES XARXES SOCIALS I LES RELACIONS.

LES XARXES SOCIALS HAN CANVIAT LES RELACIONS HUMANES.

Els resultats d'un estudi encarregat per l'associació britànica "**Cystic Fibrosis Trust**" va revelar la importància de les xarxes socials en el procés de les relacions humanes.

Les xarxes socials han canviat de manera significativa les relacions humanes. Per tractar d'entendre com aquest desenvolupament es reflecteix, l'Associació Britànica de Fibrosis Quística ha encarregat un estudi sobre el fenomen. Aquest grup s'ocupa principalment de la gestió de

pacients amb fibrosis quística per als qui les xarxes socials són una eina de gran importància en la seva vida quotidiana.

Helen Oxley és una psicòloga en el centre d'adults associatiu de Manchester. Ella li diu a The Guardian: "Per a la majoria de les persones, Internet és una manera de mantenir-se en contacte amb els seus éssers estimats, però per a les persones que estan aïllades a causa d'una malaltia, juga un paper més important i amb freqüència pot actuar com una línia de vida." Ella diu que les persones que sofreixen de malalties perceben Internet com una eina valuosa que els permet superar el seu aïllament.

Segons l'estudi realitzat per la **Cystic Fibrosis Trust**, una de cada deu persones que utilitzen les xarxes socials es troba amb el seu millor amic online o tenen expectatives de fer-ho a través d'aquest mitjà. A més, el nombre mitjà de contactes d'una persona que manté la Internet en general correspon a dues vegades el nombre d'amics físics. Una tendència que pot explicar-se per la

confiança establerta pels mitjans de comunicació. A través d'aquestes xarxes, l'usuari se sent més còmode, més obert i confiat. A més, el 23% de persones poden sol·licitar una adreça de correu electrònic o el nom complet a un desconegut, contra un 5% pot sol·licitar un nombre telefònic. Sí, les xarxes socials semblen fomentar les relacions humanes i ser una bona teràpia per a persones en situació d'aïllament.

Un estudi independent mostra que els pares consideren Internet com a responsable de la disminució de rendiment acadèmic dels seus fills. En l'actualitat el 50% dels joves d'edats compreses entre 12 i 17 anys utilitzen les xarxes socials tots els dies, mentre que només el 16% utilitza la Internet per treballar. D'acord a la voluntat de Gardner, director de Childnet de l'organització: "Els xiquets menors de 15 anys mai han conegut un món sense Internet, ha revolucionat la forma d'aprendre, jugar i comunicar-se entre si."

Activitats

17.- Expressa amb les teues paraules allò que has llegit en el text anterior.

6.-Literatura.

6.1 - LES FIGURES RETÒRIQUES.

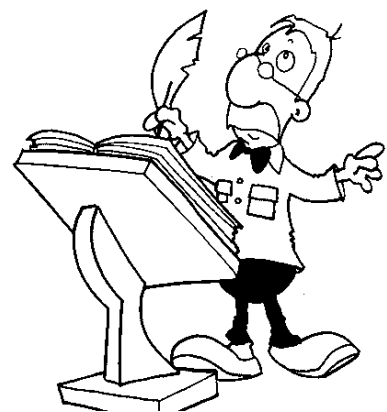
Les **figures retòriques** són una sèrie d'elements propis del llenguatge literari que s'utilitza per donar una intenció al poema. Són formes d'expressar-se per fer que el poema tinga una major musicalitat, ritme, rima...

Les figures retòriques més utilitzades són:

1. **AL.LITERACIÓ:** és la repetició intencionada d'uns mateixos sons al llarg d'uns versos.

Per exemple:

*Xoca l'embruix de clenxes arrauxades
amb un esqueix de xarpelleres fluixes
S'eixamplen les eixides enxubades,
s'aixequen eixams de moixes bruixes.*

2. **ANÀFORA:** és la repetició de la mateixa paraula o grups de paraules al començament de determinats versos o estrofes per reforçar el sentit i donar-li simetria.

Per exemple:

Enrere, molt enrere,
hi ha una closa entre parets...
Enrere, molt enrere...
hi ha un camí de profundes ronderes...

3. **ANTÍTESI:** és la oposició en una mateixa frase dos paraules, pensaments o expressions de sentit contrari.

Per exemple:

Tindreu els ulls **vessant**
 i les mans **buides!**

4. **ASÍNDETON:** És l'eliminació de les lletres que fan de connexió. (normalment conjuncions copulatives).

Per exemple:

Veieren el mot anorreat, desfet, tancat, blasmat, privat de l'aire l'envolta.
 (eliminació de la **partícula "i"**).

5. **COMPARACIÓ:** és fer una relació de semblança (de forma, funció, mida, color...) entre l'objecte real del què es parla i un objecte imaginat per l'autor.

Per exemple:

La pell de la mar, de mocadors farcida,
sembla guarnir-se per al nostre comiat.
 (L'autor compara com les ones de la mar s'allunyen al moviment de els mocadors quan les persones despatxen alguna altra persona).

6. **ENCADENAMENT:** és el trencament forçat del discurs al final d'un vers que té la seua continuació en el vers posterior.

Per exemple:

Hem fet un camí extens, i ja em diràs
on és la boira que amagava el sol.
Quin munt d'instant viscuts en temps
 escàs!

7. **EPÍTET:** és la utilització d'un adjectiu que no aporta cap contingut significatiu essencial (donaria el mateix que no fora al text).

Per exemple:

Les més **humils** engrunes
 no foren un regal?

8. **HIPÈRBATON:** consisteix en una alteració forçada de l'ordre gramatical d'una frase per aconseguir el ritme adequat o la mètrica desitjada.

Per exemple:

Ens sorprèn aquesta essència **tova**
 quan apareix un nou penediment
 I treu el pap que la feblesa **cova**.

(L'orde sintàctic normal del darrer vers seria: "i treu el pap que cova feblesa". Calia una rima consonant amb el primer vers i s'ha aconseguit alterant l'ordre)

- 9. HIPERBOLE:** és un figura que es fonamenta en una exageració evident.
 Per exemple:

Tronen els canons i,
 en la distància,
esquitxen tot l'espai
amb les desferres
 d'un poble commogut i esporuguit.

- 10. INTERROGACIÓ RETÒRICA:** es formula una pregunta que no espera cap resposta per part de ningú.
 Per exemple:

Alcem els ulls amunt
 com qui clama a tots els astres
 i la volta esdevé un immens interrogant.
Hi som a temps encara?

- 11. IRONIA:** consisteix en expressar una intenció amb una expressió de significat absolutament contrari creant un efecte de burla.
 Per exemple:

heu proclamat al món
 la vostra **proesa solidària**.

Utilitzar la paraula proesa, referint-se a la guerra acompanyada de solidària, no té trellat més que si fora una burla de la mateixa.

- 12. METÀFORA:** és la figura en la qual se substitueix l'objecte real per un d'imaginari, amb el qual existeix una determinada analogia.
 Per exemple:

Un trau sinuós,
 oberta al mig d'aquest tapís obscur,

Un trau sinuós expressa la figura de la lluna en quart creixent i el tapís obscur representa la nit.

- 13. PARADOXA:** és l' expressió d'un enunciat cert, però que conté dos conceptes antagònics que generen un efecte contradictori, absurd o inversemblant.
 Per exemple:

Hipnotitzat,
 tan prop de tots i tan lluny de tothom
 que fa basarda

La contradicció és aparent "prop de tots" per l'enorme aglomeració de cossos i "lluny de tothom" per la impossibilitat de comunicació.

14. POLISÍNDETON: és la repetició successiva o freqüent d'una conjunció per donar més força a l'expressió.

Per exemple:

*I en tenen per a tot
i no n'abasten gens
i encara en deuen
a qui més m' estime.*

7.- Per repassar...

18.- Torna a escriure les oracions següents canviant el gènere dels substantius

- Aquell home de la camisa blava collia raïm.

- Aquesta nit cantarà Plácido Domingo.

- El seu nebot juga molt bé a la pilota.

- No funciona el telèfon del nou director.

- El vi fa sang i l'aigua, fang.

- Després van portar un perol d'arròs al forn.

- Aquell dia la senyora de la casa parlà amb tots els convidats.

19.- Escriu el llistat de tots els adjectius qualificatius que apareixen a les oracions de l'exercici anterior.

20.- Substitueix les paraules en negreta per pronoms febles.

- **Joan** necessita la **bicicleta**; deixeu ____ ____.
- **Nosaltres** conduïrem el **cotxe** si ____ ____ deixes.
- **Ella** encara no sap **res**; no ____ ____ hem dit.
- **Tu** sí que tindràs el **llibre**; ____ ____ portem.
- No parlem d'**això** ara, ja ____ parlarem demà.
- Si **tu** vas al **cine**, nosaltres ____ ____ acompanyarem.

Unitat 5: En quin món vivim?

Continguts d'aquesta unitat:

1) Comprensió.

1.1- Text expositiu: una crítica.

2) Comunicació.

2.1- Els mitjans de comunicació.

2.2- La premsa escrita.

3) Gramàtica / Sintaxi.

3.1- L'oració.

3.2- Els components de l'oració i la seua concordança.

3.3- El subjecte de l'oració i els seus components.

3.4- Els predicat de l'oració i els seus components.

3.5- El complement directe (CD) i el complement indirecte (CI).

3.6- Els complements circumstancials (CC) i el complement preposicional (CPrep).

3.7- Oracions simples: predicatives i copulatives.

3.8- Oracions transitives, intransitives i impersonals.

4) Ortografia / Vocabulari.

4.1- Ortografia de l/l·l/i·l/tl/tll.

4.2- Ortografia de m/n.

4.3- Ortografia de mp/ny.

4.4- Vocabulari i frases fetes: les frases fetes i expressions.

5) Expressió.

5.1- L'economia mundial.

6) Literatura.

6.1- Historia de la literatura Valenciana (1).

7) Per a repassar.

1.- Comprensió.

1.1- TEXT EXPOSITIU: CONSUMIDORS NO TAN LLIURES.

Llig el següent text:

CONSUMIDORS NO TAN LLIURES

Pensa que gasta els seus diners en allò que vol amb total llibertat? Potser no sap que l'elecció del consumidor, sobretot en les grans superfícies, està mediatitzada per multitud de tècniques de màrqueting que escapen al seu control. Els potencials compradors es veuen exposats a una ingent quantitat d'informació distribuïda de manera subliminar, unes

vegades, i unes altres descaradament directa. Fins la música de fons té la seua funció: fer-li agradable l'estada i com més duradora millor. Des de la concepció del producte, passant per la ubicació, el preu, els envasos, les grandàries, els colors, etc., fins a les campanyes publicitàries, tot ha sigut meticulosament estudiat. No es deixa a l'atzar res. Fins el detall més insignificant, segons l'opinió dels experts, pot fer fracassar la venda d'un producte. Després d'uns quants anys d'experiència i d'uns quants més d'investigació, les grans superfícies han ideat un complet manual d'estratègies per conèixer la conducta de compra dels seus clients i generar una demanda de productes major de la real.

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. Detall: *Circumstància o particularitat d'un tot, minúcia.*
2. Ritu religiós: .....
3. Elements culturals: .....
4. Pràctiques lúdiques: .....
5. Fusta de carrasca: .....
6. Tornejada: .....
7. ....

1.- Digueu si les següents afirmacions són vertaderes (V) o falses (F) segons el text anterior.

- a) El comprador selecciona lliurement els articles quan realitza la compra a les grans superfícies.
- b) El volum d'informació distribuïda, siga subliminar o directa no afecta els potencials consumidors.
- c) La situació del producte, el color, els envasos, etc., no és fruit de la casualitat.
- d) Tots els detalls són estudiats, no es deixa res a l'atzar, el detall menys important pot fer fracassar un producte.
- e) Les grans superfícies tenen una estratègia definida per tal d'incrementar el volum de vendes.

2.- Feu un resum del text anterior (sis línies).

.....

.....

3.- Escriviu el significat de les paraules subratllades en el text.

- Mediatitzada: _____
- Ubicació: _____
- Meticulosament: _____
- Estratègies: _____

2.- Comunicació.

2.1 - ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ.

Els mitjans de comunicació són aquells mitjans que utilitzem les persones per tal de poder informar, formar, entretenir i vendre al conjunt de la societat. Els principals mitjans de comunicació que existeixen són: la premsa, la radio i la televisió.

2.3- LA PREMSA ESCRITA.

La premsa escrita encara a dia d'avui es un mitjà de comunicació que arriba a moltes persones diferents i que malgrat tot el que han avançat les noves tecnologies encara té els seus fidels. Cada dia més hi ha més premsa escrita que es reparteix de forma gratuïta a les eixides del metro, les parades de l'autobús, les eixides del cinema...

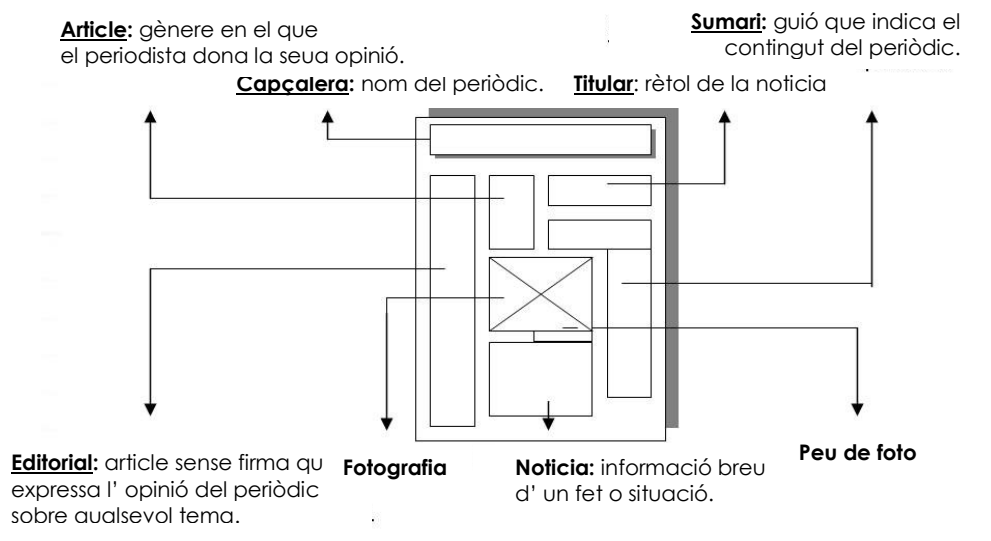
En ella treballen multitud de professionals encarregats de diferents tasques:

- Director/a: Coordina el treball dels distints professionals.
- Redactor/a: Elabora notícies i articles.
- Reporter/a: Elabora reportatges i notícies sobre el terreny. Van acompanyats de fotografies.
- Enviat especial: Periodista que es desplaça al lloc dels fets per a realitzar una informació.
- Corresponsal: Periodista que treballa en un lloc diferent a on està la central del mitjà de comunicació. La diferencia amb la persona enviada especial és que el/la corresponsal està indefinidament en una ciutat determinada i el/la enviat/da acudeix allí només per a la notícia.
- Cronista: Periodista especialitzat/da en diferents temes com esports, política, cor... que realitzen cròniques d' un tema en particular.
- Columnista: comentarista habitual, escriu les columnes.
- Maquetador/a: Dissenyà les pàgines del periòdic.
- Teclista: Introdueix els textos a l' ordinador.

La portada d' un periòdic té les següents parts:

En el periodisme existeixen molts gèneres però pot ser és més interessant que ens centrem en el gènere informatiu. Aquestes són les parts més importants:

- **L'editorial:** és un article, normalment signat pel director de la publicació en la que expressa la seua opinió sobre algun fet en concret. Amb l'editorial podem identificar la ideologia del periòdic.
- **La notícia:** la intenció de la notícia és informar al lector sobre un fet ocorregut d'actualitat o interès general. No s'expressa cap ideologia, només es descriuen els fets ocorreguts. Respon a les 6 preguntes (Què?, Qui?, Com?, Quan?, On?, Per què?).
- **El reportatge:** és un text on es combina la informació amb la descripció, per tant és un text on s'utilitza literatura.
- **L'entrevista:** és un text on es fa la descripció del personatge al que es realitzarà l'entrevista. Es fan preguntes sobre el tema d'interès de la persona a la que es farà l'entrevista.

3.- Gramàtica.

3.1.- L'ORACIÓ.

L'oració és la unitat mínima de comunicació, amb sentit complet, formada per 2 components: subjecte i predicat.

L'oració sempre ha d'estar constituïda per un **verb**, si no existeix verb parlem d'una frase.

Per exemple:

- Lluïsa **compra** sempre al supermercat. → Oració.
- Quina calor! → Frase ja que no hi ha verb.

Els components de l'oració han de concordar en gènere i nombre, es a dir, **el subjecte i el predicat** d'una oració han de tindre el mateix nombre (*singular o plural*) i la mateixa persona (*primera, segona o tercera*).

- El **subjecte** designa de què o de qui podem dir alguna cosa. És el que realitza l'acció del verb. Concorda amb el verb en persona i nombre.
Per exemple:

La nostra amiga Maria ha arribat al poble aquest matí.
Subjecte

- El **predicat** designa la funció que ha de fer el subjecte de l'oració.
Per exemple:

Els viatgers arribaren molt cansats
Predicat

3.3.- EL SUBJECTE DE L'ORACIÓ I ELS SEUS COMPONENTS.

- ⇒ El **sintagma nominal** (SN) que fa de subjecte, indica l'ésser o objecte que realitza l'acció del verb.

Per exemple:

El meu gat passeja pel terrat.
(SN)

- ⇒ El **nucli del subjecte** (SN) pot ser un nom, un pronom, un infinitiu o una paraula substantivada. A continuació trobem alguns exemples:

Els **pobres** escoltaven amb el cor en un puny (Adjectiu Substantivat).

Ells canten una cançó (Pronom Personal).

Plorar és humà (Infinitiu Substantivat).

- ⇒ Els **complements del nucli** del subjecte poden ser:
  - **Determinants:** articles, demostratius, possessius, numerals...
  - **Complements del nom:** adjectius, noms,...

Per exemple:

Els teus estimats músics de la banda
(Det) (Adjc) (Nucli)

Activitats

4.- Assenyala el sintagma nominal de les següents oracions:

- Gat i gos es barallen sempre.
- Carles ha comprat el pa del dinar.
- Anem a jugar al futbol.
- Quina calor!
- Marta i Lluís han trencat la fotografia.
- Bon dia!

5.- Analitza els components dels subjectes de les oracions següents:

- El meu recull d'articles és molt divertit.
- Benidorm és una ciutat molt alegre.
- La remor de la multitud llunyana entrava per la finestra.
- Cada temporada ens porta un paisatge diferent.
- El peix fresc del llac Reina Victoria estava boníssim.
- Parlar és un bon costum.

3.4 EL PREDICAT DE L'ORACIÓ I ELS SEUS COMPONENTS.

⇒ Un **sintagma verbal** (SV) que fa de predicat és l'acció, allò que fa el subjecte. La part més important, el nucli, és un **verb**.

Per exemple: El meu gat **no dorm a casa**

Predicat

⇒ Els **complements del verb** són aquelles paraules que acompanyen el verb per a donar informació. Segons la funció del verb, el nucli del SV pot portar diversos complements:

- **Complement directe** (CD): Hem comprat **uns quants llibres**.
- **Complement indirecte** (CI): Portem les coses necessàries **per al viatge**.
- **Atributs** (AT): Lluís és **metge**.
- **Circumstancials** (CC): Arribaren **ahir** a Gandia.

Activitats

6.- Senyala el sintagma verbal de les següents oracions:

- Acabaré el tapís demà.
- La dona baixava amb moltes precaucions.
- El president estava molt malhumorat.
- Començarem l'estudi el mes de març.
- Els tres germans semblen molt bones persones.
- Els resultats no han agradat a ningú.
- Els membres del jurat han declarat culpables els acusats.

Per saber diferenciar què és cada cosa, **subjecte (SN)** i **predicat (SV)**, és molt senzill, només has de seguir els passos següents:

1. **Busca el verb i senyala'l** (exemple: *passejà, està...*), i del verb cap al final de la frase normalment serà el sintagma verbal.
2. **Pregunta-li al verb qui realitza l'acció** (exemple: *gos, casa...*). El que ho fa és el sintagma nominal. En síntesi, tot allò que no és el sintagma verbal és el sintagma nominal.

Per exemple:

Vaig ràpid a casa
SV(predicat)

Com veus en aquesta oració no hi ha sintagma nominal perquè quan preguntem al verb qui va ràpid ens diu que jo, i no està posat.

Aquest sintagma nominal està **elidit**, és a dir, no està.

El que hem de fer és el següent:

(JO) Vaig ràpid a casa
(subjecte) SV(predicat)

Com pots observar es posa entre parèntesi el subjecte i tota l'oració és sintagma verbal.

Activitats

7.- Senyala el SN i el SV d'aquestes oracions:

- Robert treballa molt.
- Ella estudia per les nits.
- El meu amic viu al costat de la teua casa.
- Anem a Castelló per l'autovia.
- Sou massa plorons.
- La meua companya viu al carrer Carmen.
- El veí fa mobles.
- Tinc molta gana.
- Estic entenent tot el que em dius.
- La mare se n'ha anat al mercat.

3.5 EL COMPLEMENT DIRECTE (CD) I EL COMPLEMENT INDIRECTE (CI).

⇒ El **Complement directe** (CD) és la part del predicat sobre la qual recau l'acció del verb. Encara que no és sempre el complement directe sol anar darrere del verb, al qual s'uneix sense cap preposició.

Per exemple:

- Veig **núvols** (CD=nom)
- M'han enviat **una panera de roba** (CD=Sintagma nominal)

- Jo vull **aquell** (CD=pronon)
- M'han dit **que demà plourà** (CD= Oració)

⇒ El **Complement Indirecte** (CI) ens indica el destinatari de l'acció del verb o del verb i el complement directe. Normalment es lliga al verb amb les preposicions "a" i "per a", les quals no formen part del CI, sinó que només fan de nexa d'unió.

Per exemple:

- Compra menjar per a **Sam** (CI= nom)
- Compra menjar per **al gos de casa** (CI= Sintagma nominal)
- Compra-**li** menjar (CI= Pronon)
- Compra menjar **al gos que juga amb tu** (CI= Oració)

Activitats

8.- Diferencia el CD i els CI de cadascuna de les oracions següents:

- Comprarem un pollastre rostit.
- La xiqueta vol un refresc.
- Tots li explicaren contes.
- He preparat un berenar per a tots.
- Deixa-li la bicicleta.
- Lluís tocarà la guitarra.

3.6 ELS COMPLEMENTS CIRCUMSTANCIALS I EL COMPLEMENT PREPOSICIONAL.

Les accions que ens indiquen el verbs poden produir-se segons circumstancies de lloc, de manera, de companyia, d'instrument, de temps, de quantitat... Les paraules o grups de paraules que indiquen alguna d'aquestes circumstancies s'anomenen **complements circumstancials**(CC).

Anem a veure alguns exemples:

- Els viatgers arribaran **dilluns de matí** (CC de temps).
- Tots van rebre la noticia **amb mostres d'alegria** (CC de mode).
- La iaia ha portat la bossa **amb les dues mans** (CC de quantitat).
- Hem quedat a les 5 **a la font del poble** (CC de lloc).

Hi ha alguns verbs que necessiten l'ajuda d'una preposició per tindre sentit, ja que per si sols no ho tindria, en aquest cas estaríem parlant d'un **complement preposicional**(CPrep):

Per exemple:

Juguen **a la pilota**
(CPrep).

9.- Subratlla els complements circumstancials de les següents oracions i indica de quina manera són:

- *Els meus germans tornaran el mes de gener.*
- *Agafa els llibres de l'armari.*
- *Aquell xiquet dibuixa molt bé.*
- *Els nostres cosins viuen a Brasil des de l'estiu passat*
- *Ens explicà les coses amb tota sinceritat.*

3.7 LES ORACIONS SIMPLS: PREDICATIVES I COPULATIVES.

⇒ Les **oracions simples** són aquelles que només tenen un verb com a nucli del sintagma verbal:

Per exemple:

- Carles **juga** a la pilota.
- Tot el poble **està** a la plaça.

Dins les oracions simples podem trobar **dos tipus d'oracions**:

1. **Les oracions copulatives:** quan el seu nucli o verb és el **verb ser o ésser, estar i semblar** (anomenats verbs copulatius). Aquests verbs es caracteritzen per necessitar **atributs** que atribueixen certes característiques al verb perquè la frase tinga sentit. Aleshores, quan en una oració ens trobem amb un **verb copulatiu**, buscarem de seguida l'atribut corresponent.

Per exemple:

<u>Nosaltres</u>	<u>som amables</u>
N	V Atribut
SN (subjecte)	SV (predicat)

<u>Enric</u>	<u>està trist</u>
N	V Atribut
SN (subjecte)	SV (predicat)

2. **Les oracions predicatives** quan el seu nucli o verb: **no** és el verb ser o ésser, estar i semblar, es a dir, és **qualsevol altre verb** va acompanyat de **complements**. Els verbs predicatius es caracteritzen per tindre **complements** que atribueixen certes característiques al .

Per exemple:

<u>Nosaltres</u>	<u>discutim</u>	<u>tranquil·lament.</u>
N	V	Complement
SN (Subjecte)	SV(Predicat)	

<u>Enric</u>	<u>pensa</u>	<u>una excusa.</u>
N	V	Complement
SN (Subjecte)	SV(Predicat)	

Activitats
10.- De les següents oracions senyala si són predicatives o copulatives:

- *Aquell xic és arquitecte.*
- *Aquell altre xic estudia Medicina.*
- *La malalta sembla molt recuperada.*
- *El teu germà aparenta més edat.*
- *La llibreta que em deixares està molt vella.*
- *L'advocat dels nostres clients sembla estranger.*

3.8 ORACIONS TRANSITIVES, INTRANSITIVES I IMPERSONALS.

⇒ Les **oracions transitives** són aquelles que com a complement porten sempre el CD. Pot anar acompanyada d'altres complements com el CI, però **és imprescindible** que hi haja **complement directe**.

Per exemple:

Maria deia **coses agradables.**
(CD)

⇒ Les **oracions intransitives** són aquelles que **NO poden portar CD**. Mai tindran com a complement un CD, poden portar qualsevol altre complement CI, CC...

Per exemple:

Maria parlava **amb els amics.**
(CI)

⇒ Les **oracions impersonals** són aquelles que **no tenen subjecte**. Els verbs que s'utilitzen no fan referència a cap subjecte. Aquests **verbs són conjugats només en 3ª persona del singular o del plural**. Algunes són:

- **Unipersonals:** expressen fenòmens naturals i només es poden construir en 3ª persona del singular. *Per exemple: plou, neva, trona...etc.*
- **Formals:** són construïdes també amb la 3ª persona del singular, però amb verbs que, normalment, no són impersonals. *Per exemple: hi ha molta gent; fa molts anys...*
- **Eventuals:** són oracions en que el subjecte és desconegut o elidit intencionadament: *trunquen a la porta; no li donen permís...*
- **Reflexes:** són construïdes amb els **pronoms reflexius es i se**. *Per exemple: es diu que serà elegit; s'aprova la proposta...*

4.- Ortografia i vocabulari.

4.1 ORTOGRAFIA DE L/LL/L.L/TL/TLL

En aquest grup de lletres consonàntiques **L, LL, L.L, TL i TLL** la major dificultat és la de diferenciar quan s'ha d'utilitzar una lletra o una altra.

Lletra L	
REGLA	EXEMPLE
Només trobarem L inicial en cultismes .	Labor, làmina, lepra, lògica, lira...
Lletra LL	
REGLA	EXEMPLE
Els mots que en llatí començaven per L .	Lupu = Llop, Lepore = Llebre...
Lletra L.L	
REGLA	EXEMPLE
S'escriu L.L els mots començats per prefixes al.l, il.l, col.l, gal.l, mil.l, sil.l .	Al·legoria, il·legal, col·lecció, Gàl·lia, mil·leni, síl·laba.
S'escriu L.L les paraules acabades en el.la, il.la, il.lar .	Parcel·la, goril·la, tranquil·la
S'escriu amb L.L mots diversos.	Apel·lar, cèl·lula, excel·lent, nul·litat, metàl·lic...
Lletra TL	
REGLA	EXEMPLE
S'escriu amb tl algunes paraules	Ametla, batle, motlura...
Lletra TLL	
REGLA	EXEMPLE
S'escriuen amb tll alguns substantius	Bitllet, butlletí, ratlla, rotllo...
S'escriuen amb tll alguns verbs	Enrotllar, ratlla, desenrotllar...

Activitats
11.- Ompli els buits amb les grafies **L, LL, L.L, TL o TLL** segons corresponga:

- Buscava co__aboradors per fer una pe__ícula.
- "La cua de pa__a" és una co__ecció de nove__es po__icíaques.
- Els meus co__egues fan bona ca__igrafia.
- A la gua__a del ba__e no li agrada la'ame__a.
- Tenia la i__usió d'embarcar-se en una carave__a.
- Alexander Fleming va ser l'escocés i__ustre que inventà la penici__ina.
- Un mi__ímetre és la mi__èsima part d'un metre.
- La varice__a és una ma__altia infectocontagiosa.
- Cami__a, si prens una mica de ti__a et trobaràs més tranqui__a.

12.- Ompli els buits amb les grafies **L, LL, L.L, TL o TLL** segons corresponga:

Mi__enari   Loca__itat   Co__ocar   Crista__í   But__etí
 Insta__ar   Co__isió   __una   Ra__ar   Pupi__a

4.2 ORTOGRAFIA DE M/N.

Les regles ortogràfiques de les lletres **M i N** són molt senzilles:

Lletra M	
REGLA	EXEMPLE
- Davant b, p, m, f.	Àmbit, camp, commoció, àmfora..
- En els prefix amfi- i circum- .	Amfibi, circumval·lació...
- S'escriu m al final .	Àlbum, betum, fem...
- En alguns mots .	Tramvia, triumvir, premsa, comtessa...

Lletra N	
REGLA	EXEMPLE
Davant V .	Envit, canvi, convenient...
Topònims i noms propis.	Canberra, Istanbul...

Activitats
13.- Col·loca M o N segons corresponga:

Pré__er   Ma__car   I__maculada   A__nistia   Aca__par
 Be__merescut   Parani__f   I__necessari   E__farinar   Co__forme
 Co__venir   Circu__val·lació   Circu__stància   Colu__na

4.3 ORTOGRAFIA DE MP/NY.

Podem trobar-nos en les grafies MP i NY, les seues regles ortogràfiques són:

Lletra MP	
REGLA	EXEMPLE
S'escriu mp davant t .	Prompte, exempt, atemptar...
S'escriu mp davant c .	Assumpció, exempció, redempció...

Lletra NY	
REGLA	EXEMPLE
S'escriu ny SEMPRE	Espanya, canya, estrany, codonyat...

La lletra **ny**, correspon al só de la lletra **ñ** (del castellà) que al alfabet valencià NO existeix.

Activitats
14.- Substitueix els buits per M, N, MP o NY, segons corresponga:

- I__mortalitat   - Codo__er   - Sí__toma   - Rede__ció
 - Pi__a   - Espa__ol   - Co__te   - Se__alar
 - Ca__a   - Alema__   - Te__tativa   - Pica__a

4.4 VOCABULARI I FRASES FETES: LES FRASES FETES I EXPRESSIONS.

A la nostra llengua trobem alguns grups de paraules que per sí mateixes tenen significat propi. Podem trobar-ne les **locucions** i les **frases fetes**:

- **Locucions adverbials**, són un grup de paraules que constitueixen una sola unitat per al parlant.

- Les **frases fetes**, són oracions amb un significat popular.

5.-Expressió.

5.1 L'ECONOMIA MUNDIAL.

L'OBSOLESCÈNCIA PROGRAMADA

L'economia mundial es basa en el consum. Si els ciutadans no consumeixen, aquest sistema econòmic s'enfonsarà.

No obstant això, el planeta té uns recursos finits que s'estan acabant. En altres paraules, aquest sistema econòmic no és sostenible. D'alguna manera, ha de canviar. Ja sigui per obligació, ja que faltaria algun dels recursos que ho sustenten, com el petroli, ja sigui per

l'impuls de polítiques i comportaments sostenibles que canviïn per complet la manera de viure.

Les grans corporacions saben que depenen del consum desaforat. Per tant, no els convé que els productes que venen durin per sempre. És molt més productiu que el producte tingui una vida útil determinada de manera que el consumidor hagi de comprar un altre producte igual o semblant cada cert temps. És el que es diu l'obsolescència programada, fabricar productes que s'espatllen passat un determinat temps, temps que decideix l'empresa que els fabrica. L'obsolescència programada i la publicitat, que convida a consumir productes que, en realitat, el ciutadà no necessita, són els pilars de l'economia actual.

La prova més palpable que l'obsolescència programada existeix és una simple bombeta. Es tracta de la bombeta més antiga del món. Es troba en Livermore, Califòrnia, en una estació de bombers. Aquesta bombeta porta més de cent anys encesa!! Exactament, emet llum des de juny de 1901.

6.-Literatura.

6.1 HISTORIA DE LA LITERATURA VALENCIANA (1).

Al llarg de la història de la literatura valenciana han existit nombrosos **autors literaris** de renom que han fet de la mètrica valenciana una de les millors literatures. Al llarg dels temes següents veurem alguns dels autors més destacats de la literatura valenciana.

1.- Ramon Llull

Ramon Llull va néixer a Mallorca probablement el 1233 i va morir cap al 1315. Als catorze anys va entrar com a patge al servei de Jaume I, i més tard com a majordom de Jaume II. Va ser filòsof, poeta, missioner ... però quan Ramon Llull tenia trenta anys, va experimentar una decisiva transformació espiritual com a conseqüència de la repetida visió de Crist crucificat.

Es considera un dels creadors del català literari, ja que va escriure moltes obres. La seua obra més important és molt immensa i comprèn més de 200 títols en els quals tracta els temes més diversos de la vida i la cultura humana.

En aquesta producció –obres filosòfiques, escrits didàctics, tractats místics, poesia i obres narratives – destaquen des del punt de vista literari: *Llibre dels gentils i els tres savis*, *el Blanquerna* i *el llibre de meravelles*, *el llibre de la fi*, *l'arbre de ciència*, *l'arbre de filosofia d'amor* i *el llibre de contemplació*.

En conclusió, l'obra de Llull tingué una gran importància per a la formació d'un model de llengua literària en català. És el primer escriptor a Europa que va escriure llibres de filosofia i ciència en llengua romànica, quan el vehicle d'aquestes matèries era exclusivament el llatí. Va crear així un model de prosa apte per tractar totes les àrees del coneixement.

2.-Ausiàs March

Ausiàs March va néixer a València a finals del segle XIV, probablement en 1377 o poc després. Descendia del llinatge barceloní dels March, que s'havia establert a Gandia, a mitjans del segle XIII, amb motiu del repartiment de terres posteriors a la conquesta del regne de València per Jaume I. Va ser armat cavaller molt jove, i va participar en les campanyes militars d'Alfons el magnànim a la Itàlia i al nord d'Àfrica.

Començà a escriure versos com el seu pare Pere March i el seu oncle Jaume March, seguint el model d'ells; poesia trobadoresca, es a dir, aquella que fa referència a la temàtica amorosa.

Ausiàs March va ser el primer poeta de la Nostra llengua que va escriure poesia en una llengua sense provençalismes.

Ell no va idealitzar la dona com van fer els altres autors i també no deixà d'expressar que aquest amor és irrealitzable per causa de la dama i per causa d'ell mateix. Un to dolorit impregna tota la seua poesia, com a conseqüència del dilema tràgic; un engany o una passió destructora. Per això els malalts, malalties, temes com les morts... constitueixen els seus temes. Va morir en 1459 i està soterrat a la catedral de València.

3.- Joanot Martorell

Joanot Martorell (València, 1413 – 1465) a la ciutat de València. Cavaller i novel·lista originari de La Safor, va escriure una de les novel·les fonamentals del gènere cavalleresc, el **Tirant lo Blanc**, obra que ha estat reconeguda per crítics, lectors i escriptors de tots els temps. La seua vida va transcórrer entre lluites cavalleresques i viatges per Europa, sempre amb plets per qüestions familiars i d'herències. Martorell va escriure altres textos que no ens han arribat en la seua totalitat, com ara la novel·la *Flor de cavalleria* i el relat inacabat *Guillem de Varoic*.

El crític Martí de Riquer opina que "on el Tirant lo Blanc esdevé inoblidable i manté uns valors que rep agradosament el lector modern és quan Joanot Martorell, bandejada tota retòrica, fa parlar els seus personatges en un diàleg breu, tallant i familiar."

7.- Per repassar...

17.- Identifica el Sintagma nominal i el sintagma verbal de les següents oracions:

- Aquell home de la camisa blava collia raïm.
- Aquesta nit cantarà Plàcido Domingo.
- El seu nebot juga molt bé a la pilota.
- No funciona el telèfon del nou director.
- Després van portar un perol d'arròs al forn.
- Aquell dia la senyora de la casa parlà amb tots els convidats.

18.- Marca el SN i assenyala els complements del SV:

- L'alumnat anirà a l'Ajuntament

- *Pere no està mai d'acord amb mi*
- *He comprat un bolígraf per a Joel*
- *Heu d'avisar al pare de Rosa*
- *Els són amics de l'escola*

Continguts d'aquesta unitat:**1) Comprensió.**

1.1- Text: La millor energia per a cuinar.

2) Comunicació.

2.1- Els mitjans de comunicació audiovisuals.

3) Gramàtica.

3.1- El verb.

3.2- Formes personals i impersonals del verb.

3.3- Les conjugacions dels verbs: verbs de la 1^a, 2^a i 3ª conjugació.

3.4- Altres oracions: recíproques, reflexives i compostes.

4) Ortografia / Vocabulari.

4.1- Ortografia de la s sonora (s/z/tz)

4.2- Ortografia de la s sorda (s/ss/c/ç).

4.3- Ortografia de la h.

4.4- Vocabulari i frases fetes: paraules homòfones (paregudes).

5) Expressió.

5.1- Viatjar.

6) Literatura.

6.1- Historia de la literatura Valenciana (2).

7) Per repassar.

1.- Comprensió.

1.1- TEXT ARTICLE D'OPINIÓ

Llig el següent text:

EL GAS, LA MILLOR ENERGIA PER A CUINAR

La font d'energia més recomanable per a la cuina és la que crema de manera directa (com el gas), en compte de la que n'exigeix la transformació prèvia (com l'electricitat).

El motiu és que la producció de gas genera la meitat de diòxid de carboni i és menys contaminant que la producció d'electricitat. A més, per a un ús equivalent, la cuina de gas consumeix tres vegades

menys.
 Esta diferència no és tan gran si es tenen en compte les noves tecnologies incorporades a les encastables de vitroceràmica. Siga quin siga el combustible utilitzat (gas natural, butà o electricitat), cal no oblidar que el manteniment del foc a la seua màxima potencia no implica un augment de la temperatura ni una disminució del temps de cocció; simplement **incrementa** la producció de vapor i genera una **despesa** inútil d'energia. Baixar la temperatura i, si es tracta d'un forn o placa elèctrica, apagar la font de calor uns minuts abans, són una manera d'**aprofitar** la **calor residual**.

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. Energia: Circumstància o particularitat d'un tot, minúcia.
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Activitats

1.- Dóna la teua opinió sobre el tema del text. Proposes alguna idea perquè siguem més respectuosos amb el medi ambient? (Mínim 5 línies)

2.- Feu un resum del text anterior (entre sis i deu línies).

3.- Explica quin significat tenen en el text les paraules marcades en negreta

a) Incrementa: _____

b) Despesa: _____

c) Aprofitar: _____

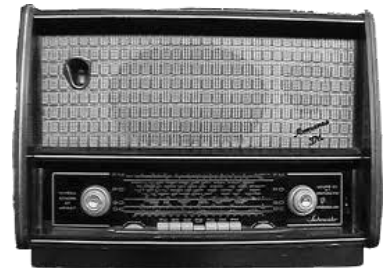
d) Calor residual: _____

2.- Comunicació.

2.1 - ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ AUDIOVISUALS.

Els **mitjans de comunicació audiovisuals** són aquells mitjans que utilitzem les persones per tal de poder informar, formar, entretenir i vendre al conjunt de la societat. Els principals mitjans de comunicació audiovisuals que existeixen són: la televisió, la radio, el cine..

La **ràdio** és un mitjà de comunicació social, igual que la premsa o la televisió i es caracteritza per:

- ⇒ Utilitzar com a canal per transmetre els seus missatges les ones anomenades radioelèctriques.
- ⇒ Emprar signes lingüístics orals (paraules) i sons (música, sorolls...). La música té un paper molt important en les emissions de ràdio. Pràcticament en tots els programes la utilitzen com a capçalera del programa i per marcar pauses en el discurs parlat.
- ⇒ Ser ràpida: és el principal avantatge de la ràdio pel que fa a la premsa escrita. Una notícia es pot emetre per ràdio gairebé en el mateix instant en el que està produint-se o alguns minuts després.
- ⇒ El vocabulari radiofònic sol ser assequible, per permetre d'aquesta manera que la persona que escolta realitze altres activitats mentre ho escolta.

La ràdio ha adaptat els gèneres de la premsa escrita a les exigències de la retransmissió auditiva. Aquests gèneres radiofònics reben el nom de programes.

Els tipus de programes radiofònics que existeixen són:

- Flaix informatiu → són notícies breus ofertes moments després que es produeixin.
- Diari parlat → és un desenvolupament ampli de les notícies de les últimes hores.
- Reportatge → és el tractament més ampli d'una notícia, amb testimoniatges, opinions...
- Debat → és una discussió entre diverses persones, en la qual cadascuna dóna la seva opinió sobre un tema.
- Entrevista → és un qüestionari al que un convidat respon.
- Musicals → és l'audició de peces musicals.
- Culturals → és el tractament d'un tema cultural en profunditat.
- Esportius → són notícies sobre els diferents esports.
- Retransmissions esportives → és la narració en directe de diferents esdeveniments esportius.
- Magazins → són espais de gran durada (4 o 5 hores) que tenen continguts molt variats: informatius, debats, retransmissions, seccions sobre el medi ambient, la cuina...

La televisió és el mitjà de comunicació més utilitzat i, per tant, el més influent. Els programes de televisió poden ser de diversos tipus:

- Flaix informatiu → és un espai curt on es recullen breument les principals notícies del dia.
- Informatius o telenotícies → és un espai on es tracten amb major profunditat les notícies del dia.
- Reportatges → és l'ampliació amb més dades sobre un tema d'actualitat.
- Documentals → és un espai on es fa una anàlisi d'animals, d'altres cultures...
- Esportius → són programes com "El dia després" o "Estudio Estadi"
- Retransmissions esportives.
- Concursos.
- Pel·lícules de cinema.
- Obres de teatre.
- Magazins → són programes que inclouen una mica de tot (ressons de societat, música, humor, entrevistes...)
- Talkshows → són programes on en que els convidats expliquen les seves experiències al voltant entorn d'un tema determinat.
- Sèries de ficció.
- Entrevistes.
- Debats.

A més de la ràdio i la televisió existeixen altres mitjans de comunicació molt importants en la nostra societat: el cinema i el teatre. Ambdós Els dos són manifestacions culturals amb les quals podem omplir el nostre temps d'oci i que a més ens ajuden a formar-nos doncs ja que a través d'ells també es transmeten coneixements.

El **cinema** és un mitjà de comunicació de gran difusió en els nostres dies. El cinema és imatge en moviment per la successió ràpida de fotografies. És complicat parlar de gèneres cinematogràfics però els més importants són:

- Western → són les pel·lícules de l'oest.
  - Comèdia → són les pel·lícules en les quals es succeeixen situacions que porten al riure.
  - Thriller → són les pel·lícules de gàngsters i policies.
  - Musical → són pel·lícules en les quals es combina la narració d'una sèrie de fets amb les actuacions musicals.
  - De terror → són les pel·lícules de por.
  - Ciència ficció → són aquelles pel·lícules en les quals apareixen en nombroses ocasions fets, personatges o accions que no formen part de la realitat.
- Unes altres: també existeixen pel·lícules biogràfiques, religioses, bèl·liques...

El **teatre** té un atractiu especial ja que els personatges són sempre reals i els veiem en directe i en persona. Aquest tipus de comunicació és diferent de la resta que dels mitjans que hem treballat anteriorment, ja que es porta a terme d'una altra forma, sentim la veu dels actors i de les actrius en primera persona.

Podem diferenciar tres grans gèneres teatrals: **comèdies, tragèdies i drames**.

3.- Gramàtica.

3.1 EL VERB.

El **verb** és una paraula que expressa existència, estat, accions, processos o modificacions del subjecte al que acompanya. És el nucli del sintagma verbal o predicat. Sense verb no hi ha oració, ja que no s'expressa cap informació.

Per exemple:

- El gos **passeja** pel bosc → el verb indica acció.
- La casa **està** molt bruta → el verb indica estat.

En els verbs cal tindre en compte algunes qüestions per saber quin tipus de verb tenim a l'oració:

CARACTERÍSTIQUES DELS VERBS		
• VEU	Activa	Per exemple: Pere ha pintat un retrat.
	Passiva	Per exemple: El retrat ha estat pintat per Pere.
• TEMPS	Passat	Per exemple: Ahir anàrem a la muntanya.
	Present	Per exemple: Anem a la muntanya.
	Futur	Per exemple: Demà anirem a la muntanya.
• NOMBRE	Singular	Per exemple: Jo sóc estudiant.
	Plural	Per exemple: Nosaltres som estudiants.
• PERSONA	1ª	Per exemple: Jo dinaré / Nosaltres dinarem.
	2ª	Per exemple: Tu dinaràs / Vosaltres dinareu.
	3ª	Per exemple: Ell-ella dinarà / Ells-elles dinaran.
• MODE	Indicatiu	Per exemple: Ells miren el paisatge.
	Subjuntiu	Per exemple: Li han dit que vaja.
	Imperatiu	Per exemple: Vine demà.

3.2 FORMES PERSONALS I IMPERSONALS DEL VERB.

Els verbs poden adoptar diferents formes segons si són personals o impersonals.

Les **formes personals** del verb són aquelles que utilitzen en la conjugació del mateix:

Singular	Persona		Plural	Persona	
	1ª	Jo		1ª	Nosaltres
	2ª	Tu		2ª	Vosaltres
	3ª	Ell / Ella		3ª	Ells / Elles

Les **formes impersonals**, són aquelles que es conjuguen sense tindre en compte a persona que parla. Són 3: **infinitiu, gerundi i participi**. En el cas de l'infinitiu i el gerundi hi ha forma simple i composta, i en el cas del participi es conjuga tenint en compte el gènere i el nombre.

	Simple	Compost
INFINITIU	Amar Témer / Batre Sentir	Haver amat Haver temut / Haver batut Haver sentit
GERUNDI	Amant Tement / Batent Sentint	Havent amat Havent temut / Havent batut Havent sentit
PARTICIPI	Masculí	Femení
Singular	Amat Temut Batut / Sentit	Amada Temuda / Batuda Sentida
Plural	Amats Temuts / Batuts Sentits	Amades Temudes / Batudes Sentides

Activitats
4.- Completa la següent graella amb les formes correctes:

	INFINITIU	PRESENT	PASSAT	FUTUR
1ª Singular	Cantar			
2ª Singular		Dines		
3ª Singular				Perdrà
1ª Plural			Coneixíem	
2ª Plural	Obrir			
3ª Plural		vesteixen		

5.- Escriu el gerundi i els participis dels verbs següents:

- Perdre:
- Trencar:
- Començar:
- Cosir:
- Sentir:
- Ser:
- Ballar:
- Córrer:
- Anar:
- Tenir:

3.3 LES CONJUGACIONS DELS VERBS: VERBS DE LA 1ª, 2ª I 3ª CONJUGACIÓ.

Conjugar un verb significa una manera determinada d'organitzar les diferents formes que pren en relació al temps, persona, mode, veu, nombre. Si un verb segueix els models normals s'anomena verb regular i si no ho fa es tracta d'un verb irregular.

En valencià al igual que el castellà existeixen tres **conjugacions verbals**, que són:

- ⇒ **1ª conjugació:** verbs acabats en **-ar** (*amar, cantar, semblar...*)
- ⇒ **2ª conjugació:** verbs acabats en **-er** (*témer, córrer...*) i en **-re** (*batre, viure...*)
- ⇒ **3ª conjugació:** verbs acabats en **-ir** (*sentir, dir, servir...*)

Els **modos de la conjugació** dels verbs són:

- **Indicatiu** → conjugació de verbs en temps real.
- **Subjuntiu** → conjugació de verbs en temps passat.
- **Imperatiu** → conjugació de verbs en formes d'ordre.

Activitats
6.- Classifica els següents verbs segons a la conjugació que pertanyen:

Sóc	Miren	Vine	Mengeu	Estudia
Venuts	Resultar	Sembla	És	Està
Pintarà	Compreu	Cante	Deixares	Vindrà

1º CONJUGACIÓ	2º CONJUGACIÓ	3º CONJUGACIÓ

El **temps verbal** és l'expressió del moment en que es realitza l'acció verbal. Els temps poden ser present, passat i futur.

Els temps verbals poden ser:

1. Els **temps simples** són els que estan formats per un únic verb conjugat (cantava, corrent, vivia...).
2. Els **temps compostos** són els que tenen la unió de 2 verbs:

Verb auxiliar (Haver) + Verb conjugat (anar, témer, viure, sentir...)

Exemple: Hem anat, has sentit, he temut...

A continuació trobaràs unes taules amb un verb modal de cada conjugació amb les formes de cada temps verbal.

• 1ª CONJUGACIÓ: VERB CANTAR

CANTAR	
INDICATIU	
Present.	Cante/canto
Pretèrit indefinit.	He cantat.
Pretèrit imperfet.	Cantava.
Pretèrit Plusquamperfet.	Havia cantat.
Pretèrit perfet simple.	Cantí.
Pretèrit anterior simple.	Haguí cantat.
Pretèrit perfet perifràstic	Vaig cantar.
Pretèrit anterior perifràstic.	Vaig haver cantat.
Futur simple.	Cantaré.
Futur compost.	Hauré cantat.
Condicional simple.	Cantaria.
Condicional compost.	Hauria cantat.
SUBJUNTIU	
Present.	Cante/canto
Pretèrit imperfet.	Haja cantat.
Pretèrit perfet.	Cantara / Cantés.
Pretèrit plusquamperfet.	Haguera / Hagués cantat.
IMPERATIU	
Present.	Canta (Tu).

• 2ª CONJUGACIÓ: VERB TÉMER

TÉMER	
INDICATIU	
Present.	Tem.
Pretèrit indefinit.	He temut.
Pretèrit imperfet.	Temia.
Pretèrit Plusquamperfet.	Havia temut.
Pretèrit perfet simple.	Temí.
Pretèrit anterior simple.	Haguí temut.
Pretèrit perfet perifràstic	Vaig témer.
Pretèrit anterior perifràstic.	Vaig haver temut.
Futur simple.	Temeré.
Futur compost.	Hauré temut.
Condicional simple.	Temeria.
Condicional compost.	Hauria temut.
SUBJUNTIU	
Present.	Tema.
Pretèrit imperfet.	Haja temut.
Pretèrit perfet.	Temera / Temés
Pretèrit plusquamperfet.	Haguera / Hagués temut.
IMPERATIU	
Present.	Tem (tu)

• 2ª CONJUGACIÓ: VERB BATRE

BATRE	
INDICATIU	
Present.	Bat.
Pretèrit indefinit.	He batut.
Pretèrit imperfet.	Batia.
Pretèrit Plusquamperfet.	Havia batut.
Pretèrit perfet simple.	Batí.
Pretèrit anterior simple.	Haguí batut.
Pretèrit perfet perifràstic	Vaig batre.
Pretèrit anterior perifràstic.	Vaig haver batut.
Futur simple.	Batré.
Futur compost.	Hauré batut.
Condicional simple.	Batria.
Condicional compost.	Hauría batut.
SUBJUNTIU	
Present.	Bata.
Pretèrit imperfet.	Haja batut.
Pretèrit perfet.	Batera / Batés.
Pretèrit plusquamperfet.	Haguera / Hagués batut.
IMPERATIU	
Present.	Bat (tu)

• 3ª CONJUGACIÓ: VERB SERVIR

SERVIR	
INDICATIU	
Present.	Servisc/serveixo
Pretèrit indefinit.	Ha servit.
Pretèrit imperfect.	Servia.
Pretèrit Plusquamperfet.	Havia servit.
Pretèrit perfet simple.	Serví.
Pretèrit anterior simple.	Haguí servit.
Pretèrit perfet perifràstic	Vaig servir.
Pretèrit anterior perifràstic.	Vaig haver servit.
Futur simple.	Serviré.
Futur compost.	Hauré servit.
Condicional simple.	Serviria.
Condicional compost.	Hauria servit.
SUBJUNTIU	
Present.	Sevisca
Pretèrit imperfect.	Haja servit.
Pretèrit perfet.	Servira / Servís.
Pretèrit plusquamperfet.	Haguera / Hagués servit.
IMPERATIU	
Present.	Serveix / Servix (tu)

Activitats
7.- Completa els buits amb el temps verbal correspon, dels verbs que hi ha entre parèntesis.

- No vaig _____ (SENTIR) el soroll ja que portava taps a les orelles.
- _____ (CANTAR) aquella cançó que tant ens agrada!
- Estàvem _____ (JUGAR) a futbol i de repent es va posar a ploure.
- Ell _____ (ESCRIURE) novel·les que tenen molt d'èxit.
- Ha _____ (PERDRE) l'estoig vermell que li van regalar.
- No vull que els xiquets _____ (MENJAR) entre hores.
- Procura que no es _____ (TRENCAR) cap vidre.
- Si no _____ (REBRE) la carta, avisa'm.
- Les amigues _____ (CREURE) que ja no vindràs.
- Aquell home _____ (VIURE) al Brasil fa anys.
- Aquelles figures no les he _____ (DIBUIXAR) jo.
- Els melons ja estan _____ (GUARDAR).
- El llibre que em demanes ja l'he _____ (DEIXAR).

8.- Situa cada forma verbal dins la casella que li correspon:

Absolguí, ens abstenim, van adequar, admet, alçàveu, atenguérem, batia, bega, càpiguen, canviàrem, caiguem, cobrisca, componeu, coneixíem, va confondre, córrega, cusa, vaig coure, cresquí, creia, vau desfer, digues, donares, duga, isc, engolí, vaig escriure, estàvem.

PRESENT D' INDICATIU	PRESENT DE SUBJUNTIU	IMPERATIU
PRETÈRIT PERFET SIMPLE	PRETÈRIT IMPERFET	PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC D' INDICATIU

3.4 ALTRES ORACIONS: RECÍPROQUES, REFLEXIVES I COMPOSTES.

A banda de les oracions simples, que ja hem vist en apartats anteriors, existeixen altres tipus d'oracions amb característiques particulars. A continuació trobaràs uns exemples d'algunes d'elles:

- ⇒ Les **oracions reflexives** són aquelles en les que el verb expressa una acció que recau sobre el mateix subjecte que la realitza:
Per exemple:
  - *El xiquet ja sap **llavar-se** sol* → el xiquet és el que sap llavar-se i a més l'acció la fa ell sobre ell mateix.
- ⇒ Les **oracions recíproques** són aquelles en les que el verb exigeix la presència de dos o més subjectes, els quals realitzen i reben mútuament l'acció que indica el verb.
Per exemple:
  - *Joan i jo **ens escrivim** molt a sovint.* → Joan i jo són dos subjectes i realitzen conjuntament l'acció d'escriure's un a l'altre.
- ⇒ Les **oracions compostes** són aquelles que estan formades per dos o més oracions simples. Per tant en una oració composta hi haurà més d'un verb.

Hi ha dos grups d'oracions compostes:

1. Les **oracions compostes coordinades** són aquelles que tenen la mateixa categoria gramatical. Van unides per nexes de coordinació (i, o, ni, però, doncs, encara, així mateix, sinó que, o bé...)

Per exemple:

O vens de seguida o no t'esperarem més
(O.Comp.Coord)   (O.Comp.Coord)

2. Les **oracions compostes subordinades** són aquelles que depenen de la idea d'una oració principal, l'oració principal és la que expressa la idea de l'oració composta. Van unides per nexes de subordinació (sí, ja que, quan, com, així, encara que, de manera que, sols que, per tal que...)

Per exemple:

El meu germà i jo et visitarem quan tu voldràs
(O.Comp.Subord)   (O.Comp.Subord)

Les oracions subordinades s'anomenen de diferent forma segons el paper que fan dins l'oració, per això també hi ha diferents nexes.

Activitats

9.- Indica quines oracions són reflexives o recíproques:

- No s'ha atrevit a dir-me la veritat. →
- Lluís menja pomes del seu hort. →
- Ella es pentina davant de l'espill. →
- Llava't les mans i la cara abans de dinar. →
- M'he resignat a tot. →
- Maria i Carme es trobaren a París. →
- Llaveu-vos les mans. →
- Els ministres s'escolten atentament. →

10.- Assenyala de les oracions següents quina és la principal i quines són les compostes:

- Tu ho sabies des que ho havies llegit al diari.
- Vingué l'amic que m'anunciaves en la teua carta.
- No sabem qui haurà de pagar les despeses.
- Hui he vist que han començat les obres.
- És segur que demà vindran tots.

4.- Ortografia i vocabulari.

4.1 ORTOGRAFIA DE LA S SONORA (S/Z/TZ)

En aquest grup de lletres consonàntiques **S**, **Z** i **TZ** el so és molt paregut la majoria es pronuncia amb una s sonora, però depenent de la posició en la paraula s'utilitza una grafia o una altra:

Lletra S	
REGLA	EXEMPLE
Entre vocals .	Cosa, cosir, posar, francesa, Josep...
En paraules dels grups: dins, fons, trans.	Endinsar, enfonsar, transistor.
Lletra Z	
REGLA	EXEMPLE
A principi de paraula.	Zero, Zona, zoo...
Entre vocal i consonant (en ocasions).	Esmorzar, quinzena...
Entre dues vocals (paraules d'origen grec).	Amazona, trapezi, ozó...
En paraules acabades en -zoic, -zoari, -zou .	Paleozoic, protozou, alzina, trapezoide...
Al final de paraules d' estrangerismes .	Hertz, brunz...
Lletra TZ	
REGLA	EXEMPLE
En els numerals .	Setze, dotzena...
En algunes paraules .	Botzina, guitza, sutze...
Infinitius acabats en -itzar .	Horroritzar, pluralitzar...

Activitats

11.- Col·loca s, z, tz en els espais buits:

- Marque__at	- Tran__eünt	- Aran__el	- Bo__ina
- Belle__a	- __ero	- Maga__em	- Al__ira
- Anàli__i	- Naturale__a	- Mani__es	- Tre__e

4.2 ORTOGRAFIA DE LA S SORDA (S/SS/C/Ç)

El so de la essa sorda és el mateix que es dona al castellà. Està representat per les següents grafies **S**, **SS**, **C** i **Ç**:

Lletra S	
REGLA	EXEMPLE
A principi i final de paraula.	Sèquia, silenci, prats, cas...

Després de consonant .	Dansa, Pensar...
Entre vocal i consonant .	Pista, estrangeria...
Lletra SS	
REGLA	EXEMPLE
Entre vocals en algunes paraules. Sufixos -assa, -issa, -ussa . Els femenins en -essa de títols, càrrecs, professions...	Passar, Massarojos... Cuirassa, trencadissa, gentussa... Metgessa, baronessa, deessa...
Plurals de paraules acabades en vocal + s	Desguassos, espessos...
Sufixos superlatius -íssim .	Riquíssim...
Paraules acabades en -gressió, - gressor, missió, -missor, -pressió, - pressor i derivats.	Agressió, agressor, emissió, emissor, repressió, repressor...
Prefix en as-, des-, dis-, pres-, res-, trans- , seguits de s .	Assaborir, dessecar, dissemblant, pressuposar, ressorgir, transsexual...
Lletra C	
REGLA	EXEMPLE
Davant e / i	Cereal, edició, càncer, encisam, ambulància...
Lletra Ç	
REGLA	EXEMPLE
En mig de paraula davant a, o, u .	Caçador, cançó, forçut...
Sufixos -ança, -ença .	Enyorança, volença...

Activitats

12.- Col·loca amb les grafies corresponent al so de la "s" (sonora i sorda) segons corresponga:

- Els meus co__ins van vendre l'a__e a un a__iàtic.
- La meua co__ina Ana__tà__a volia co__ir, però no trobava les esti__ores.
- La barone__a estava encurio__ida pels afers de l'esgle__ia.
- Al de__embre pa__at es van ca__ar per l'e__glé__ia.
- Tinc l'esperan__a que ens beurem una cerve__a en el bar de la ga__olinerà.
- És molt e__trany, l__bel tenia on__e bru__es amb un desco__it al col__e.
- Va anar a comprar una dot__ena de pin__ells al maga__em.
- La don__ella, molt __erio__sa, s'endin__ava sola per l'al__inar.
- Estàvem confo__os perquè va dir que el pai__atge d'Andalu__ia no li agradava.

4.3 ORTOGRAFIA DE LA H.

Has de recordar que la lletra **H** és l'única lletra de l'alfabet que no té so per si mateixa. Les regles ortogràfiques de la lletra H són:

Lletra H

REGLA

Paraules d'altres llengües

EXEMPLE

Harem, hègira, hurra...

No hi ha regles senzilles per saber si una paraula ha de portar o no H, per això es molt important que prestes atenció a les equivalències entre castellà i valencià.

CASTELLÀ	VALENCIÀ	CASTELLÀ	VALENCIÀ
Armonía	Harmonia	Huérfino	Orfe
Arpía	Harpia	Huevo	Ou
Truhán	Truà	Substraendo	Subtrahend
Invierno	Hivern	Orihuela	Oriola
Subasta	Subhasta	Huesca	Oscá
Cacahuet	Cacauet	Izar	Hissar

Activitats

13.- Completa amb h només si cal:

__armonia   A__ir   __erba   co__et   __isard
 Elisabet__   __ospici   __am   __os   __eroi
 __ipòlit   Alberic__   __ou   Ori__ola   Ex__uberant

4.4 VOCABULARI I FRASES FETES: HOMONIMIA.

Quan dos paraules s'escriuen de la mateixa forma però tenen significats diferents diem que són **homònims**.

Per exemple:

- Rosada: de color rosa.
- Rosada: humitat en forma de gotes líquides que es formen per condensació directa del vapor de l'aire sobre el sòl, la vegetació i altres objectes principalment durant la nit.

Dins de la família dels homònims hem de diferenciar dos grups significatius:

- **Homòfons**: són les paraules que coincideixen en el so però s'escriuen de forma diferent (Sella / Cella)
- **Homògrafs**: són les paraules que s'escriuen igual i no necessàriament sonen igual però el seu significat és diferent. (*Encens* = *incienso* – *encens*=*enciendes*).

6.-Literatura.

6.1 HISTORIA DE LA LITERATURA VALENCIANA (2).

Al llarg de la història de la literatura valenciana han existit nombrosos **autors literaris** de renom que han fet de la mètrica valenciana una de les millors literatures. Al llarg dels temes següents veurem alguns dels autors més destacats de la literatura valenciana.

1.- Vicent Andrés Estellés

Vicent Andrés Estellés va néixer el 4 de setembre de 1924 i va morir el 27 de març de 1993, a Burjassot, València. Quan era jove, va viure moltes morts en la seua família, la del seu pare, el seu oncle... les quals va expressar als llibres **L'ofici de demà i Coral romput**.

Al principi, la vocació literària de Vicent es va desenvolupar pel teatre, però al voltant dels anys 1935-36 ja va començar a escriure poesia. Quan va esclatar la guerra civil espanyola tenia 12 anys i ja havia començat a escriure algunes peces teatrals que ell anomenà "de combat". La guerra fa que deixe els estudis, però llegeix una gran quantitat de llibres que li deixa un veí per a continuar enriquint-se. L'única obra de teatre publicada correspon als poemes escènics **Oratoris del nostre temps** (1978). També va escriure guions de cinema. Entre les lectures d'aquella època hi ha poemes de García Lorca i Antonio Machado, de Teodor Llorente... La família no es va exiliar, però va haver de cremar alguns llibres, atès l'empresonament de persones que tenien llibres prohibits. Acabada la guerra, va començar a treballar de forner, com el seu pare; després, d'orfebre, de mecanògraf i d'ordenança.

El 1942 va publicar el seu primer article al diari *Jornada* i a partir d'aquest fet, va fer gestions per formalitzar l'ingrés a l'Escola Oficial de Periodisme de Madrid, on va cursar la carrera com a becat. A Madrid, va publicar poesies que eren la traducció castellana de poemes que havia escrit en català. L'any 1945 va anar a l'exèrcit a Navarra on va escriure poesia en català. En tornar a València, el 1948, va començar a treballar com a periodista a "*Las Provincias*".

Ja instal·lat a València, escriu poemes en català perquè, en paraules de Joan Fuster: «Estellés escriu des del poble». Cap a inicis dels anys 50, inicia la seva amistat amb intel·lectuals com Manuel Sanchis Guarnier i Joan Fuster. El seu primer llibre va ser **Ciutat a cau d'orella** (1953). El 1955 es va casar amb Isabel Llorente, que treballava a l'Ajuntament de València, i deu mesos més tard van tenir una filla que es va morir als quatre mesos. La mort de la nena els va abomar i va dur al poeta a escriure **La nit (1956) i Primera soledad**. També recull la desesperació com a pare al cant **III de Coral romput**. La parella va tenir dos fills més, Vicent i Carmina. Després, va publicar **Donzell amarg** (1958).

Com hem pogut observar, els temes recurrents en la poesia d'Estellés són la fam, el sexe, la mort i l'amor.

L'any 1971, és quan decideix publicar els seus versos. Publica 5 llibres: **La clau que obri tots els panys**, **Llibre de meravelles**, **Llibre d'exilis**, **Primera audició i L'inventari clement**. L'any 1972, l'editorial Tres i Quatre va començar a publicar l'Obra Completa amb un primer volum **Recomane tenebres**, que va obtenir el premi de la Crítica Serra d'Or.

Va publicar tres obres de caràcter autobiogràfic **Quadern de Bonaire** (1985), **El tractat de les maduixes** (1985) i **La parra boja** (1988). En prosa té publicada una novel·la breu, *El coixinet* (1987).

2.- Joan Fuster

Joan Fuster i Ortells naix a Sueca el 23 de novembre de 1922 i mor a Sueca el 21 de juny de 1992.. La seua família és de procedència pagesa. La primera excepció n'és el seu pare, que aprèn l'ofici de tallista d'imatges, exerceix de professor de dibuix i és un destacat carlí de la comarca. Joan Fuster, doncs, no és un home de lletres per tradició familiar. Aquests esdeveniments són rellevants a la llum de la seva obra posterior, i el singularitzen en les següents èpoques.

El 1943 començà els estudis de Dret a la Universitat de València i un any més tard, publica a l'almanac *Las Provincias* el primer article escrit en català: "Vint-i-cinc anys de poesia valenciana". A Mèxic, precisament, participa en la publicació d'un fascicle que es titula *La literatura catalana a la Renaixença*. Els seus primers llibres, però, són de poemes: **Sobre Narcís** (1949), **Ales o mans** (1949), **Terra en la boca** (1953) i **Escrit per al silenci** (1954). El 1954 el filòleg i editor Francesc de Borja Moll li edita a Mallorca l'assaig d'estètica **El descrèdit de la realitat**, amb el qual inicia una brillant carrera d'assagista de vasta amplitud temàtica, servida per un estil incisiu, d'adjectivació hàbil i precisa.

Una part molt considerable de l'obra de Fuster tracta de temes relacionats amb el País Valencià i, més concretament, amb les seves peculiaritats socials, polítiques i culturals.

En 1962 publica *Nosaltres els valencians*, llibre essencial per conèixer la història, la cultura i els problemes d'identitat nacional del País Valencià, un autèntic revulsiu entre sectors immobiliàstres de la societat valenciana. Arran d'aquest llibre, l'autor és objecte d'amenaçes i les falles de l'any següent culminen amb la "cremà" en efígie de Fuster. Jaume Pérez Montaner, estudiós de l'obra de Fuster, diu de *Nosaltres els valencians*: "La seva significació històrica ha estat tan remarcable que es pot parlar des de la nostra perspectiva actual d'un abans i un després d'aquesta obra en qualsevol referència a la cultura i la consciència nacional del País Valencià".

Com a historiador de la llengua destaca la col·laboració en el segon volum de la *Història de Catalunya*. Dels milers de pàgines que Fuster escriu, les *Obres completes* (Edicions 62) només en recullen una part mitjanament significativa.

L'onze de setembre de 1981 sofreix un atemptat de bomba que causa importants destrosses a la biblioteca i a l'arxiu.

Els darrers anys de la seva vida suspèn gairebé del tot l'activitat pública i més directament política, i es dedica a la investigació i a la càtedra universitària. Fruit d'aquest treball són els estudis aplegats a *Llibres i problemes del Renaixement* (1989).

7.- Per repassar...

15.- Identifica el verb de les següents oracions, senyala a quin temps verbal correspon i de quin tipus d'oració es tracta:

- *Aquell home de la camisa blava collia raïm.*
- *Aquesta nit cantarà Placido Carreras.*
- *El seu nebot juga molt bé a la pilota.*
- *No funciona el telèfon del nou director.*
- *Després van portar un perol d'arròs al forn.*
- *Aquell dia la senyora de la casa parlà amb tots els convidats.*

16.- Amb el verb entre parèntesi, completa la conjugació verbal que s'indica:

(Parlar)- Present d'indicatiu.

(Tossir)- Plusquamperfet de subjuntiu.

(Batre)- Futur perfet.

(Atordir)- Condicional.

(Escapar)- Imperfet de subjuntiu.

(Témer)- Passat simple.

Solucionaris

Unitat 1: Què és açò del Valencià?

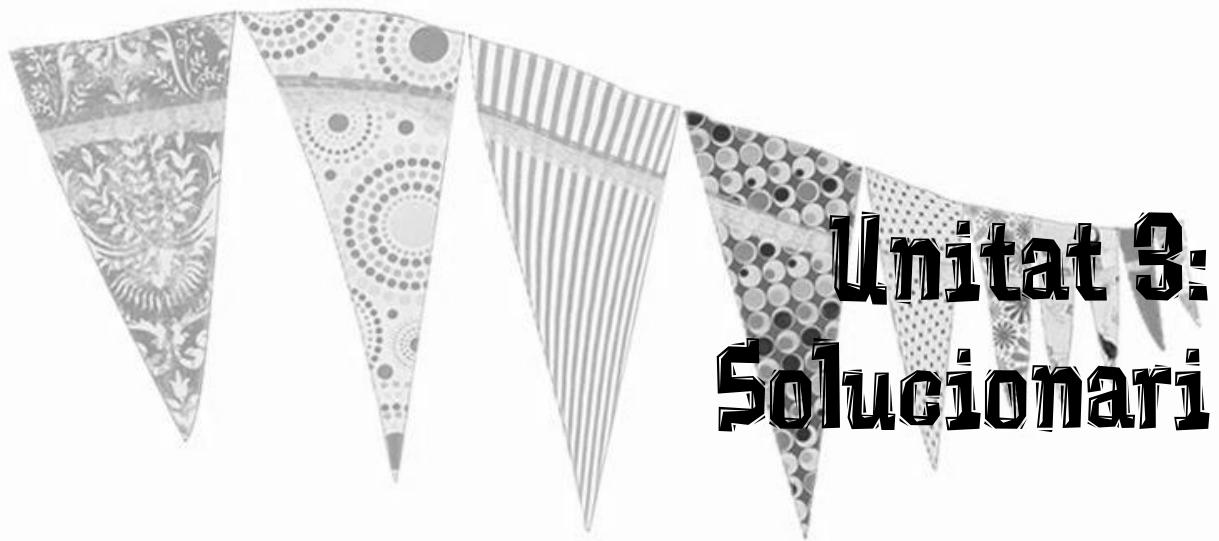
Unitat 2: El món de l'espectacle.

Unitat 3: On vols que anem?

Unitat 4: El nostre entorn.

Unitat 5: En quin món vivim?

Unitat 6: Les vacances.

Comprensió.

1.- Contesta les següents preguntes del text:

1.1 Quins són els millors moments, segons l'autor de l'article, per a recórrer San Francisco?

Els millors moments per a recórrer San Francisco segons l'autor és a qualsevol hora del dia, ja que la combinació de colors i llums fan de cada estona a la ciutat que siga irrepetible.

1.2 Això mateix es pot aplicar a qualsevol ciutat?

El visitar qualsevol ciutat implica el gaudir de les seues sensacions, historia, habitants... i faran de cada estona un moment irrepetible.

1.3 Conviuen diferents cultures en esta ciutat? Quines?

A la ciutat de San Francisco conviuen diferents cultures com la americana, la xinesa, la japonesa i la del mestissatge.

1.4 Quina és la millor manera de circular per San Francisco?

La millor manera de circular per San Francisco és utilitzant l'històric i xicotet tramvia.

1.5 Descriu un edifici d'una ciutat on hages estat. (Mínim de redacció: cinc línies).

LA TORRE INCLINADA DE PISA.

La Torre de Pisa és un monument històric que es troba a la ciutat de Pisa. Pisa és una ciutat d'Itàlia que està a la regió de la Toscana, al nord del país. La torre és el campanar de la catedral de la ciutat, esta construïda de marbre i es va començar a inclinar després de construir la primera planta. Son moltes les persones que es fan fotografies molt divertides com si l'agafaren.

Comunicació.

2.- Expressa amb les teues paraules com és l'origen de la llengua valenciana

El valencià és la llengua que van portar el repobladors de Valencià que van vindre amb el Rei Jaume I el conqueridor, quan va reconquistar la ciutat. Com que eren persones que provenien dels comtats catalans, parlaven

català que amb el temps s'ha transformat en la llengua que parlem, el valencià.

3.- Quines són les comarques de la Comunitat Valenciana on a dia d'avui no es parla molt el Valencià?

Les comarques de la Comunitat Valenciana que a dia d'avui no es parla molt a sovint el valencià són aquelles comarques que varen ser repoblades per aragonesos i que es situen a l'interior de la Comunitat Valenciana.

Gramàtica.

4.- Canvia el gènere de les paraules següents:

Cosí.... Cosina	Biòleg.... Biòloga	Burgés.... Burgesa
Puresa.... Pur	Nét.... Neta	Serva.... Serf
Sogre .... Sogra	Llop .... Lloba	Xic .... Xica
Duc .... Duquessa	Blanc .... Blanca	Avi .... Avia
Amic.... Amiga	Europeu.... Europea	Esclau.... Esclava
Arqueòleg.... Arqueòloga	Germana.... Germà	Lleona.... Lleó
Meu.... Meua	Gos.... Gossa	Primer.... Primera
Mestre.... Mestressa	Dona..... Home	Pintor.... Pintora
Bou..... Vaca	Metge..... Metgessa	Perruquera.... Perruquer
Italiana..... Italià	Marit..... Dona	Dreta..... Dret
Oncle.... Tia	Actor..... Actriu	Gall.... Gallina
Emperador .... Emperadriu	Negres..... Negres	Abat..... Abadessa

5.- Canvia el nombre de les paraules següents:

Boca .... Boques	Coix.... Coixos	Despatx.... Despatxos
Llengua.... Llengües	Mosques .... Mosca	Aigua.... Aigües
Germans.... Germà	Passeig.... Passejos	Desitjos.... Desig
Caixa.... Caixes	Got.... Gots	Sofà .... Sofàs
Camí.... Camins	Casc.... Cascos	Carbó.... Carbons
Pas.... Passos	Raspall.... Raspalls	Armari.... Armaris
Text.... Textos	Monja.... Monges	Llapis.... Llapis
Interessos .... Interès	Pluges.... Pluja	Ordinador / Ordinadors
Accions .... Acció	Càries.... Càries	Bens.... Ben
Peixos.... Peix	Pis.... Pissos	Ós .... Ossos
Gustos.... Gust	Vi .... Vins	Atlas.... Atles
Francesos.... Francès	Cullera.... Culleres	Ratolí .... Ratolins

6.- Reescriu les oracions canviant el gènere i nombre de totes les paraules on siga possible.

a- Aquell metge rus era el meu metge.

Aquelles metgesses russes eren les meues metgesses.

b- La llibreta roja és a l'armari gran.

Les llibretes roges són als armaris grans.

c- El meu cunyat és un bon professional.

Les meues cunyades són unes bones professionals.

d- El metge de mon pare és molt sabut.

Les metgesses de ma mare són molt sabudes.

e- Iaio, els hiverns, els herois, cec, llop.

Iaies, el hivern, la heroïna, cegues, llobes.

f- Cosí, marit, biòleg, nét, duc.

Cosines, dones, biòlegs, netes, duquesses.

g- Leandre ven el seu pis.

Leandre ven els seus pissos.

h- Ella ja ha donat el primer pas.

Ells ja han donat els primers passos.

7.- Completa la següent graella:

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
Blanc	Blanca	Blancs	Blanques
Gros	Grossa	Grossos	Grosses
Cunyat	Cunyada	Cunyats	Cunyades
Roig	Roja	Rojos	Roges
Abat	Abadessa	Abats	Abadesses
Groc	Groga	Grocs	Grogues
Trist	Trista	Trits	Tristes
Actor	Actriu	Actors	Actrius
Home	Dona	Homes	Dones
Pobre	Pobra	Pobres	Pobres
Temerari	Temerària	Temeraris	Temeràries
Prudent	Prudent	Prudents	Prudents
Belga	Belga	Belgues	Belgues
Amic	Amiga	Amics	Amigues
Oncle	Tia	Oncles	Ties

8.- Torna a escriure correctament, si cal les següents paraules compostes:

Pèl-llarg

Hispanoamericà

Grecollatí

Vicepresident

Passatemps

Plats-i-olles

Preromànic

Mineromedicinal

Busca-raons

Porta-revistes

Sordmut

Desvergonyit

Compta-revolucions

Bocamoll

Comptagotes

Pixa-reixes

9.- Escriu 5 paraules compostes, unint correctament dos dels elements que hi ha a cada columna. Després busca el seu significat al diccionari.

POCA MATA TORCA

SOLTA SEGELLS PORC TRAÇA MANS

Mata-Segells; Poca-Traça; Torca-Mans; Poca-Solta; Mata-Porc.

10.- Posa l'article definit que corresponga en la seua forma correcta, davant de cada substantiu.

L' Amic	LA Dona	LES Llebres	L'Amiga	LA Humilitat
L'Asimetria	ELS Gossos	LA Idea	L' Obertura	L'Anís
LES Porteries	ELS Rellotges	EL Llit	LA Cistella	EL Corredor

Ortografia i Vocabulari.

11.- Torna a escriure aquest text, posant les majúscules on siga precís.

Vaig llegir la primera setmana de setembre, en la revista **La Informació**, que, per a celebrar la festa del 9 d'**O**ctubre, les autoritats valencianes (**D**iputació, **C**onselleria de **F**estejos, **A**juntament de **V**alència...) **E**nviarien una nau espacial a la lluna per col·locar **L**a **S**enyera en la superfície de la lluna. **S'**havien posat en contacte amb la marca automovilística **F**ord i **B**MW, per tal que patrocinaren l'esdeveniment. Les informacions indiquen que s'ha de llançar des del cim més alt de la **S**erra **C**alderona a les 12:00 **A**.M i que descendirà, aproximadament cap al 12 d'**O**ctubre, al **M**ar de la **T**ranquil·litat, que és quasi tan gran com l'**À**frica. **L**a **N**ASA estarà en tot moment sota la supervisió del enviament de l'aeronau tpc567600, que es l'últim model d'aeronaus provinents de la tecnologia dels **E**E.UU. Però hui és 28 de **D**esembre i no sé si la notícia és certa o no.

12.- Col·loca si cal l'accent o la dièresi a les paraules següents:

B eneïa	D iürn	P asqües	L luïska	Seguit
Lluis	A graïa	U ngüent	L luïsa	Bescuit
M enú	J esuïta	E nsaïmada	R aúl	O bliqüitat
Altruisme	Q üestió	Jo	Marius	P aïsos
Mentre	Visitava	A quàrium	Guerra	Guaita

Expressió.

13.- A continuació fes la descripció de la teua avia.

La meua avia té setanta anys. Té els ulls blaus, els cabells blancs i la pell molt blanca. És d'estatura mitjana, no molt alta i prou prima, mai ha sigut una persona grossa.

Li agrada molt vestir amb samarretes i falces de ratlles i sempre esta amb un somriure als llavis. És una persona molt afectuosa i molt bona.

Literatura.

14.- Conta el versos que trobes a continuació i indica si son d'art major o menor.

Ma – ri – ne – ra- dels- ulls- **bla**-us, 7
 diu- la- Jo-ven-tut-, que- **pas**-sa-, 7
 ¿no- vas- a- vi-la a- la- **fes**-ta, 7

Fan- ball- de- to-ia a- la- **pla**-ça, 7
 ma-ri-ne-ra- de- carn- **bru**-na? 7
 Dei-xa'm- mi-rar- la- mar- **bla**-va. 7

Ma-ri-ne-ra- dels- ulls- **fi**-xos 7
 li- diu- la- Vi-da-, que- **pas**-sa-, 7
 ca-da- di-a -que- se'n- **va** 7
 u-na il.-lu-sió és- es-fu-**lla**-da 7
 i un -ne-guit- ens- a-gu-**llo**-na... 7
 Dei-xa'm- mi-rar- la- mar- **bla**-va. 7

Són versos D'ART MENOR perquè menys de 8 síl.labes.

Per repassar...

15.- Escriu l'article definit o indefinit que siga necessari a cada paraula.

Una / La Taula	Un / El Gat	Una / La Tinta	Un / L' Arbre
Un / L' Hectolitre	Una / L' Oca	Una / L' Ungla	Una / La Hipotenusa
Un / L' Univers	Uns / Els Carrers	El Josep	Un / El Bolígraf
Un / El Roser	Uns / Els Homes	L'Eva	Unes / Les Flors
Un / L' Emperador	El Joan	Una / La Cadira	Un / El Televisor

16.- Després de llegir el poema, mesureu els versos 7 i 12. Quantes síl·labes té cada vers? Subratlleu la síl·laba tònica.

Sabia que vindries, que ja era
 l'hora de parar taula dignament,
 d'obrir la porta i enramar el vent
 amb les paraules de la primavera.

Amor i més amor d'aquell que espera,
 amor i més amor d'aquell que sent
la pentecosta de l'amor, l'advent,
 i en el vent **el gran crit de la bandera**.

Tenia a punt, amor, totes les coses
 perquè sabia que vindries, ara,
 amb un escàndol de sonets i roses.

Amor i més amor i més encara,
 i avemaries i vitralls i aloses,
 i tots **els blats novells de la tarara**.

L'amant de tota la vida. Vicent Andrés Estellés

Glossari: v. 3 enramar: adornar amb rams.
 v. 13 vitralls: vidrieres de colors.

Exemple: l'ho - ra - de - pa - rar - tau - la - dig - na - ment

Vers 7: la - pen - te - cos - ta - de - l'a - mor - l'ad - **vent**

Vers 12: A - mor - i - més - a - mor - i - més - en - **ca** - ra

Síl·labes = 8

Síl·labes = 10

Síl·labes = 10

a) Són versos d'art major o d'art menor?

Els versos són d' art major perquè tenen més de 8 síl·labes.

17.- Canvia el gènere de les següents paraules.

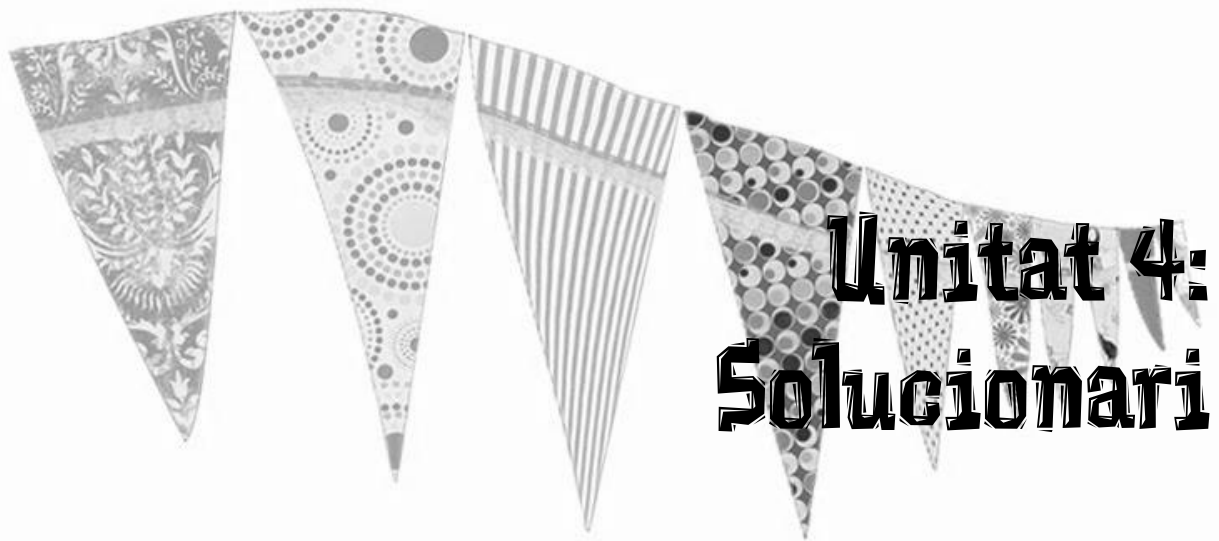
Bruixot ....**Bruixota**   Neta ....**Net**   Cunyat ....**Cunyada**   Sastressa ....**Sastre**
 Princesa....**Princep**   Boletaire....**Boletaire**   Hereu....**Hereu**   Lloba.... **Llop**
 Gerent / **Gerent**   Escriptor / **Esriptora**   Fillola / **Fillol**   Rossinyol/**Rossinyol**

18.- Canvia el nombre de les següents paraules.

Bruixot ....**Bruixots**   Neta....**Netes**   Cunyat ....**Cunyat**   Sastressa....**Sastresses**
 Princesa....**Princeses**   Boletaire ....**Boletaires**   Hereu....**Hereus**   Lloba....**Llobes**
 Gerent ....**Gerents**   Escriptor ....**Esriptors**   Fillola ....**Filloles**   Rossinyol....**Rossinyols**

19.- Posa dièresi a les paraules que ho necessiten.

Traïdor	Renunciar	Veïnat	Concluir	Creïlla
Agraïment	Següent	Reina	Llengües	Agraïda
	Lluir	Arruïnat		

Comprensió.

1.- Contesta les següents preguntes del text:

a) Per a moltes famílies què poden representar els treballs relacionats amb el medi ambient?

Per a totes les famílies que tenen la major part dels seus membres en atur, els treballs relacionats amb el medi ambient poden representar la solució als seus problemes econòmics.

b) Què ha passat amb les energies renovables en els últims anys?

En els últims anys per la necessitat de protecció del medi ambient, s'ha vist com les energies renovables contribueixen a la conservació del mateix, perquè al llarg dels últims anys s'ha vist incrementat notablement l'evolució de les mateixes.

c) A més de les energies renovables, quines altres activitats hi ha relacionades amb el medi ambient?

Altres activitats relacionades amb el medi ambient i que a més ja es desenvolupen al nostre país són: la energia eòlica, la energia solar, la energia fotovoltaica, el reciclatge de residus, la depuració d'aigües...

d) Quina és la teua opinió sobre estos treballs "verds"? Raona la resposta.

Personalment crec que els treballs "verds" són una possible solució a la situació de crisi econòmica que estem patint al nostre país. Ja que hi ha molta gent a l'atur, a més donat que el problema medi ambiental és tan greu, es podria invertir en la creació de llocs de feina que a més estigueren relacionats amb el manteniment del medi ambient.

Gramàtica.

2.- En les oracions següents senyala els substantius i els adjectius:

Negreta: substantius / Subratllat: adjectius

- a- L'**home** gros menja molt.
- b- El **xicot** rebel va a l' **institut**.
- c- És un **gos** molt dòcil.
- d- L'**empresari** fabricava **paper**.

- e- El **porter** parava molts **balons**.
 f- És un **model** molt elegant.
 g- Tu ets un **alumne** nou.
 h- El pobre **home** estava boig.

3.- Torna a escriure les frases següents canviant el gènere i nombre dels substantius.

- a- Les dones grosses mengen molt.
 b- Les xicones rebels van als instituts.
 c- Són unes gosses molts dòcils.
 d- Les empresàries fabricaven paper.
 e- Les porteres paraven molts balons.
 f- Són unes models molt elegants.
 g- Vosaltres sou unes alumnes noves.
 h- Les pobres dones estaven boges.

4.- Localitza en les oracions següents tots els adjectius determinatius que trobes, identifica'ls segons siguin demostratius, possessius o indefinits.

Possessius: **Negreta** / **demostratius: Negreta** / Indefinits: subratllat

- a- **Aquesta** vesprada farà molta calor, segons han dit els meteoròlegs.
 b- La **meua** iaia ha trobat el **meu** pantaló que havia deixat en aquella cadira.
 c- Els **meus** pares diuen que algun dia podrem anar a veure't.
 d- **Aquell** xic és campió de motociclisme des de fa alguns anys.
 e- Són alguns joguets que teníem l'any passat.

5.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de primera persona singular o plural.

- La nota de l' examen **m'**ha animat.
- Porta'**ns** un record que **ens** agrada.
- El nostre amic sempre **ens** ha dit la veritat.
- Ajuda'**m** que vull acabar prompte.
- **Em** pensava que no vindria.
- Volia entrar ràpidament per reservar-**nos** el nostre lloc preferit.
- El curs passat vaig esforçar-**me** molt.

6.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de segona persona singular o plural.

- Vols que **et** presente a Pere?.
- Espera, que vull explicar-**te** a meua vida.
- Fixeu-**vos** en l' ortografia abans d' acabar el control.
- No **us** escoltaré si continueu amb aquesta actitud.
- Digues com **t'**ha anat l' excursió.
- No he pogut dir-**vos** el que em vau preguntar.
- Si tens gana, menja'**t** una pera.
- No patiu, **us** mantindré informades.

7.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona en masculí singular o plural.

- He de parlar amb Arnau. On **el** puc trobar?
- Veient-**lo** tant content, no sabia com donar-**li** la mala notícia.
- Aquests llibres, **els** trobaràs a la biblioteca.
- Hem vist el problema, però no **l'**hem solucionat.
- Els poemes, reciteu-**los** de memòria.
- Estudia'**l** bé, el tema d' història.

8.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona en femení singular o plural.

- Aquesta notícia, ja **la** vaig llegir la setmana passada.
- Les falles, mira-**les** bé que prompte les cremaran.
- Sempre li havien de dir les respostes, no **les** encertava mai.
- Si no tenen prou diners per pagar la casa **l'**hipotecaran.
- Aquesta activitat volem corregir-**la** a classe.

9.- Completa les següents frases amb les formes del pronom feble de tercera persona que fan la funció de complement indirecte:

- A Encarna, compra-**li** el llibre.
- A Josep, regala-**li** flors.
- A Llúcia **li** agraden els bombons.
- A Vicent **li** agraden més els caramels.
- Elles no han entès les preguntes que **els** feia.
- Ells no han acudit a l' hora que **els** vaig dir.
- A ells podríem regalar-**los** unes sabatilles.
- A les meues germanes, compra'**ls** unes novel·les.
- Als meus cosins, compra'**ls** qualsevol cosa.

10.- Ompli els buits amb les formes dels pronoms febles ES/HO/EN:

- I tu, què **en** penses de totes aquestes coses?
- Va asseure'**s** al sofà.
- Volia tres camises i només **n'**he trobat una que m' agrada. Demà **en** buscaré més.
- Abans de comprar **-ho** pregunta quan val.
- Els qui **ho** vulguen veure que entren.
- Tu tens molts bolígrafs. Porta'**n** uns quants i els repartirem.
- No **es** tracta de comprar-**ne** molts vestits.
- M' han preguntat si sóc estudiant i he dit que sí que **ho** sóc.
- Maria **s'**ha unit al nostre grup.
- Ací teniu els fulls, agafeu-**ne** dos.
- Si algú actua malament, procura impedir-**ho** .
- Preguntes si hi ha pa? Doncs sí, que **n'**hi ha.

Ortografia.

11.- Escribeu G, TG, J O TJ; segons calga:

salvatge	gelat	platja	pluja	passeig	passejar
majestuós	taronger	paisatge	legítim	metgessa	formatge
imatge	reportatge	mitjà	viatge	viatjar	gendre

12.- Ompli els buits amb J, G, TG, TJ; segons calga:

- El **pagès vigila** sempre les collites de **tarongers**.
- No crec que **Jeremies** haja llegit la carta.
- **Ja** n'estic fart! Deixarem el **carruatge** al **garatge**.
- Aquella palometa semblava **roja**, però no ho era.
- No **fugiu** quan la **gent** crida.
- No patiu que no us **marejareu** encara que **pugeu** a la barca.

13.- Ompli els buits amb la grafia adequada (X, IX):

- El **xic** és molt **eixerit**, ha pescat moltes **anxoves** amb el **vaixell**.
- A les **rebaixes** comprarem unes cadires de **reixeta**.
- Tenien **rauxes** de mala sort, per ser **xafarders**.
- **Punxa'm**, però a la **panxa** no.
- Agafen el **peix** amb **xarxa**.
- **Xavier** era un **expert** en vi de **xerès**, **xacolí** i **xampany**.

14.- Posa les grafies següents TX, IG, G, J, TJ, TG als buits de les paraules.

- Un **cotxe** de fabricació **Txeca**.
- He comprat **remolatxa** i també alguna **panotxa**.
- Em **vaig esquitxar** amb el **raig** de la font.
- Si sents que xiulen les **fletxes**, **fuig** corrents i no et quedes al **mig**.
- Es va **encapritxar** d'un **fitxer** de mil **fitxes**.
- **Desitgem** i necessitem tindre una **mitjana** de set.

15.- Posa X, IX, TX, IG on pertoque:

- xarop	- punxar	- cartutx	- bateig	- gavatxos
- lleig	- eixamplar	- marxar	- caixa	- batxiller

16.- Ompli la quadricula següent amb sinònims i antònims.

	ANTÒNIM	SINÒNIM		ANTÒNIM	SINÒNIM
Difícil	fàcil	problemàtic	Jove	vell	xicot
Callar	parlar	silenciar	Car	barat	costós
Positiu	negatiu	optimista	Estalviar	gastar	guardar
Netejar	embrutar	recollir	Cobrar	pagar	rebre
Blanco	negre	clar	Bonic	lleig	bell
Comprar	vendre	adquirir	Petit	gran	menut
Rugós	fi	arrugat	Mullat	sec	humit

Alt	baix	elevat	Pujar	baixar	aixecar
Llarg	curt	extens	Dia	nit	jornada

Expressió.

17.- Expressa amb les teues paraules allò que has llegit en el text anterior.

El text anterior la idea que expressa és que les relacions de les persones han canviat significativament a partir de la introducció a les nostres vides de les xarxes socials. Tothom coneix les xarxes socials (facebook, tuenti...) amb les quals les persones tenen relacions i contacte amb altres persones sense la necessitat de estar un davant d'altre. Per això diem que les relacions han evolucionat fins el punt que el contacte físic de les persones ja no és important per poder relacionar-se.

Per repassar...

18.- Identifica tots els substantius que apareixen a les oracions següents i canvia el gènere.

- Aquell **home (dona)** de la **camisa** blava collia **raïm**.
- Aquesta **nit** cantarà **Plácido Domingo**.
- El seu **nebot (neboda)** juga molt bé a la **pilota**.
- No funciona el **telèfon** del nou **director (directora)**.
- El **vi** fa **sang** i l'**aigua, fang**.
- Després van portar un **perol** d'**arròs** al **forn**.
- Aquell **dia** la **senyora (senyor)** de la **casa** parlà amb tots els **convidats (convidades)**.

19.- Escribe els adjectius qualificatius que apareixen a les oracions del exercici anterior.

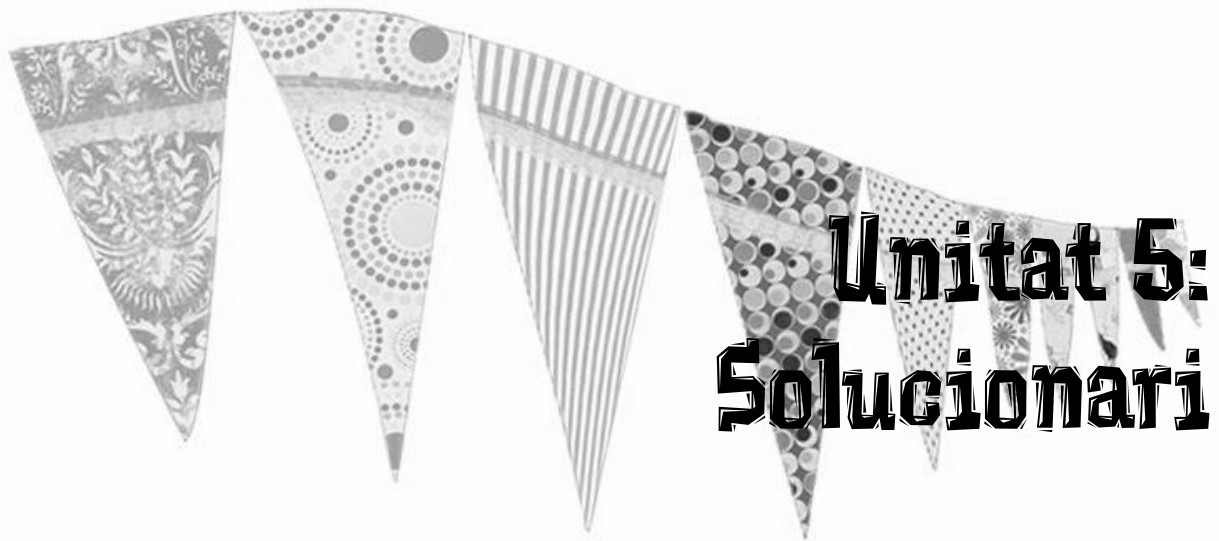
Blava; bé; nou.

20.- Substitueix les paraules en negreta per pronoms febles.

- **Joan** necessita la **bicicleta**; deixeu-li-la.
- **Nosaltres** conduïrem el **cotxe** si **ens el** deixes.
- **Ella** encara no sap **res**; no **li ho** hem dit.
- **Tu** sí que tindràs el **llibre**; **te'l** portem.
- No parlem d'**això** ara, ja **ho** parlarem demà.
- Si **tu** vas al **cine**, nosaltres **t'hi** acompanyarem.

Comprensió.

1.- Marqueu amb una creu si les afirmacions són vertaderes (V) o falses (F) segons el text anterior.

- a) El comprador selecciona lliurement els articles quan realitza la compra a les grans superfícies. → **FALSA**
- b) El volum d'informació distribuïda, siga subliminar o directa no afecta els potencials consumidors. → **FALSA**
- c) La situació del producte, el color, els envasos, etc., no és fruit de la casualitat. → **VERTADERA**
- d) Tots els detalls són estudiats, no es deixa res a l'atzar, el detall menys important pot fer fracassar un producte. → **VERTADERA**
- e) Les grans superfícies tenen una estratègia definida per tal d'incrementar el volum de vendes. → **VERTADERA**

2.- Feu un resum del text anterior (sis línies).

El text anterior ens vol expressar la idea que els consumidors al fi a i a la cap no som tan lliures com pensem. Realment no comprem el que volem comprar sense cap influència, sinó tot el contrari, ja que tot el que es disposem a comprar abans ha estat calculat meticulosament, per a la seua disposició a ser comprat pel consumidors. Existeixen unes estratègies de venda i marketing que fan que alguns productes tinguen una major venda que uns altres, de eixa forma no som realment lliures alhora de comprar.

3.- Escriviu el significat de les paraules subratllades en el text.

- **Mediatitzada:** influenciades per les opinions.
- **Ubicació:** que es troba col·locada a un lloc en concret.
- **Meticulosament:** Fet amb molt de comte.
- **Estratègies:** Mecanismes pensats per obtenir un resultat en concret.

Gramàtica.

4.- Senyala el sintagma nominal de les següents oracions:

- Gat i gos es barallen sempre.
- Carles ha comprat el pa del dinar.
- (Nosaltres) Anem a jugar al futbol. → Subjecte el l'ídit.
- Quina calor! **(FRASE)**
- Marta i Lluís han trencat la fotografia.
- Bon dia! **(FRASE)**

5.- Analitza els components dels subjectes de les oracions següents:

- El meu recull d'articles és molt divertit.
Det.   Nucli
- Benidorm és una ciutat molt alegre.
Nucli
- La remor de la multitud llunyana entrava per la finestra.
Nucli
- Cada temporada ens porta un paisatge diferent.
Prep   Nucli
- El peix fresc del llac Reina Victoria estava boníssim.
Det   Nucli
- Parlar és un bon costum.
Nucli

6.- Senyala el sintagma verbal de les següents oracions:

- (Jo) Acabaré el tapís demà.
- La dona baixava amb moltes precaucions.
- El president estava molt malhumorat.
- (Nosaltres) Començarem l'estudi el mes de març.
- Els tres germans semblen molt bones persones.
- Els resultats no han agradat a ningú.
- Els membres del jurat han declarat culpables els acusats.

7.- Senyala el SN i el SV d'aquestes oracions:

- Robert treballa molt.
SN   SV
- Ella estudia per les nits.
SN   SV
- El meu amic viu al costat de la teua casa.
SN   SV
- (Nosaltres) Anem a Castelló per l'autovia.
SN   SV
- (Vosaltres) Sou massa plorons.
SN   SV
- La meua companya viu al carrer Carmen.
SN   SV
- El veí fa mobles.
SN   SV

- (JO) Tinc molta gana.
SN   SV
- (JO) Estic entenent tot el que em dius.
SN   SV
- La mare se'n ha anat al mercat.
SN   SV

8.- Diferencia el CD i els CI de cadascuna de les oracions següents:

- Comprarem un pollastre rostit.
CD
- La xiqueta vol un refresc.
CD
- Tots li explicaren contes.
CI   CD
- He preparat un berenar per a tots.
CD   CI
- Deixa-li la bicicleta.
CI   CD
- Lluís tocarà la guitarra.
CD

9.- Subratlla els complements circumstancials de les següents oracions i indica de quina manera són:

- Els meus germans tornaran el mes de gener.
CC. Temps
- Agafa els llibres de l' armari.
CC. Lloc
- Aquell xiquet dibuixa molt bé.
CC. Mode
- Els nostres cosins viuen al Brasil des de l'estiu passat.
CC. Lloc   CC. Temps
- Ens explicà les coses amb tota sinceritat.
CC. Mode

10.- De les següents oracions senyala si són predicatives o copulatives:

- Aquell xic **és** arquitecte. → **COPULATIVA**
- Aquell altre xic estudia Medicina. → **PREDICATIVA**
- La malalta **sembla** molt recuperada. → **COPULATIVA**
- El teu germà aparenta més edat. → **PREDICATIVA**
- La llibreta que em deixares **està** molt vella. → **COPULATIVA**
- L'advocat dels nostres clients **sembla** estranger. → **COPULATIVA**

Ortografia.

11.- Ompli els buits amb les grafies L, LL, L L, TL o TLL segons corresponga:

- Buscava **col laboradors** per fer una **pel lícula**.
- "La cua de **palla**" és una **col lecció** de **novel les policíiques**.
- Els meus **col legues** fan bona **cal ligrafia**.

- A la **guatlla** del **batlle** no li agrada l'**ametlla**.
- Tenia la **il·lusió** d'embarcar-se en una **caravel·la**.
- Alexander Fleming va ser l'escocès **il·lustre** que inventà la **penicil·lina**.
- Un **mil·límetre** és la **mil·lèsima** part d'un metre.
- La **varicel·la** és una **malaltia** infectocontagiosa.
- **Camila**, si prens una mica de **fil·la** et trobaràs més **tranquila**.

12.- Ompli els buits amb les grafies l, ll, l.l, ll o tll segons corresponga:

- Mil·lenari	- Localitat	- Col·locar	- Cristal·lí	- Butlletí
- Instal·lar	- Col·lisió	- Lluna	- Ratllar	- Pupila

13.- Col·loca M o N segons corresponga:

Prémer	Mancar	Inmaculada	Amnistia	Acampar
Benmerescut	Paranimf	Innecessari	Enfarinar	Conforme
Convenir	Circumval·lació	Circumstància	Columna	

14.- Substitueix els buits per m, n, mp o ny, segons corresponga:

- Immortalitat	- Codonyer	- Símp·toma	- Redempció
- Pinya	- Espanyol	- Conte	- Senyalar
- Canya	- Alemany	- Temptativa	- Picanya

Expressió.

15.- Raona i explica per què "aquest sistema econòmic no és sostenible", recolzant-te en els arguments que es donen en el text per fonamentar aquesta afirmació.

Al text es parla del consum desmesurat que es fa dels productes innecessaris que utilitzem a la nostra societat. I com les grans empreses, han creat el que es denominada l'obsolescència programada, que consisteix en que un producte no pot durar eternament.

Estem acostumats a que les coses es fan velles i han de canviar-se, però realment no es necessari, sinó que és una imposició a la qual ens em acostumat.

16.- Després d'haver llegit detingudament el text, explica amb les teves paraules el significat de l'expressió "obsolescència programada".

L'obsolescència programada vol dir que un producte no pot durar eternament. Que qualsevol producte els fabricants no volen que dure per sempre, ja que d' eixa forma no vendrien més exemplars i per tant, no farien negoci. Per això totes les coses actualment tenen data de caducitat o al llarg d'un temps es fan roïns. És perquè ja s'encarreguen des de les empreses, fer que els productes no pugen durar per sempre.

Per repassar...

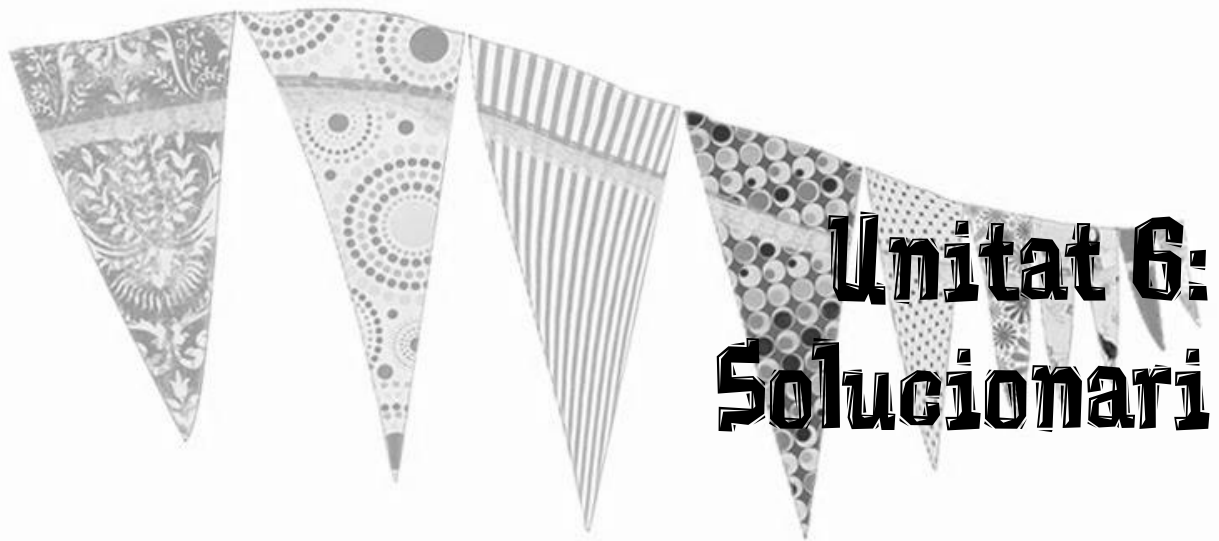
17.- Identifica el Sintagma nominal i el sintagma verbal de les següents oracions:

- Aquell home de la camisa blava collia raïm.
SN SV
- Aquesta nit cantarà Plácido Domingo. (REFLEXIVA)
SV SN
- El seu nebot juga molt bé a la pilota.
SN SV
- No funciona el telèfon del nou director.
SV SN
- ELLS) Després van portar un perol d'arròs al forn.
SN SV
- Aquell dia la senyora de la casa parlà amb tots els convidats.
SN SV

18.- Marca el SN i assenyalta els complements del SV:

- L'alumnat anirà a l'Ajuntament.
SN CC. Lloc
- Pere no està mai d'acord amb mi.
SN CC. Mode CI
- (JO) He comprat un bolígraf per a Joel.
S. El líptic CD CI
- (VOSALTRES) Heu d'avisar al pare de Rosa.
CI
- Els són amics de l'escola.
SN CC. Lloc

Comprensió.

1.- Dóna la teua opinió sobre el tema del text. Proposes alguna idea perquè siguem més respectuosos amb el medi ambient? (Mínim 5 línies)

Personalment opine que la producció de calor amb el gas, tal i como diu el text, es la millor manera de consumir energia protegint el medi ambient i la menys contaminant. Tal i com s'ha explicat al text la producció de calor mitjançant el gas, genera menys contaminació que l'electricitat, per això es molt recomanable utilitzar aquesta forma de energia.

Una de les formes de ser més respectuosos amb el medi ambient, es utilitzar els recursos naturals amb comte de tal forma que siguem conscients de que el recursos hi ha cuidar-los i mantindre'ls de manera que es puguen conservar.

2.- Feu un resum del text anterior (entre sis i deu línies).

El text anterior explica com la energia més respectuosa amb el medi ambient, per ser la menys contaminant, es la energia produïda per el gas. Això es perquè la producció del gas es menys contaminant i menys costos que la producció d'electricitat que es fa servir a les cuines elèctriques o inducció.

A més ens donen consell per estalviar energia siga quin siga el tipus de calor que utilitzem per cuinar.

3.- Explica quin significat tenen en el text les paraules següents destacades allí en negreta:

a) Incrementa: augmenta la producció del vapor.

b) Despesa: allò que ja no es servible.

c) Aprofitar: utilitzar la energia que serveix.

d) Calor residual: el calor que queda una vegada ja em finalitzat la producció de calor.

Gramàtica.

4.- Completa la següent graella amb les formes correctes:

	INFINITIU	PRESENT	PASSAT	FUTUR
1ª Singular	cantar	cante	cantava	cantaré
2ª Singular	dinar	dines	dinaves	dinaràs
3ª Singular	perdre	perd	perdria	perdrà
1ª Plural	coneixer	coneixem	coneixíem	coneixerem
2ª Plural	obrir	obriu	obríeu	obrireu
3ª Plural	vestir	visten	vestien	vestiran

5.- Escriu el gerundi i els participis dels verbs següents:

Gerundi: subratllat / Participi

- **Perdre:** perdent; havent perdut / perdut, perduda; perduts, perdudes
- **Trencar:** trencant; havent trencat / trencat, trencada; trencats, trencades
- **Començar:** començant; havent començat / començat, començada; començats, començades
- **Cosir:** cosint; havent cosit / cosit, cosida; cosits, cosides
- **Sentir:** sentint; havent sentit / sentit, sentida; sentits, sentides
- **Ser:** essent (o sent); havent estat (o sigut o sét) / estat (o sigut o sét), estada (o siguda o seta); estats (o siguts o séts), estades (o sigudes o setes)
- **Ballar:** ballant; havent ballat / ballat, ballada; ballats, ballades
- **Córrer:** corrent; havent corregut / corregut, correguda; correguts, corregudes
- **Anar:** anant; havent anat / anat, anada; anats, anades
- **Tenir:** tenint; havent tingut / tingut, tinguda; tinguts, tingudes

6.- Classifica els següents verbs segons a la conjugació que pertanyen:

- Sóc	- Miren	- Vine	- Mengeu	- Estudia
- Venuts	- Resultar	- Sembla	- És	- Està
- Pintarà	- Compreu	- Cante	- Deixares	- Vindrà

1º CONJUGACIÓ	2º CONJUGACIÓ	3º CONJUGACIÓ
miren, mengeu, estudia resultar, sembla, està pintarà, compreu, cante deixares	sóc, vine, venuts és, vindrà	_____

7.- Completa els buits amb el temps verbal correspon, dels verbs que hi ha entre parèntesis.

- No **vaig sentir** (SENTIR) el soroll ja que portava taps a les orelles.
- **Canta** (CANTAR) aquella cançó que tant ens agrada!
- **Estàvem jugant** (JUGAR) a futbol i de repent es va posar a ploure.
- Ell **escriu** (ESCRIURE) novel·les que tenen molt d'èxit.

- **Ha perdut** (PERDRE) el estoig vermell que li van regalar.
- No vull que els xiquets **mengen** (MENJAR) entre hores.
- Procura que no es **trenquen** (TRENCAR) cap vidre.
- Si no **reps** (REBRE) la carta, avisa'm.
- Les amigues **creuen** (CREURE) que ja no vindràs.
- Aquell home **viu** (VIURE) al Brasil fa anys.
- Aquelles figures no les **he dibuixat** (DIBUIXAR) jo.
- Els melons ja estan **guardats** (GUARDAR).
- El llibre que em demanes ja **l'he deixat** (DEIXAR).

8.- Situa cada forma verbal dins la casella que li correspon:

Absolguí, ens abstenim, van adequar, admet, alçàveu, atenguérem, batia, bega, càpien, canviàrem, caiguem, cobrisca, componeu, coneixíem, va confondre, córrega, cusa, vaig coure, cresquí, creia, vau desfer, digues, donares, duga, isc, engolí, vaig escriure, estàvem.

PRESENT INDICATIU

Admet
Alçàveu
Canviàrem
componeu
isc

PRESENT DE SUBJUNTIU

beca
capien
caiguem
cobrisca
duga

IMPERATIU

Córrega
cusa
digues

PRETÈRIT PERFET SIMPLE

cresquí
Absolguí
atenguérem
donares
engolí

PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC D'INDICATIU

van adequar
va confondre
vaig coure
vau desfer
vaig escriure

PRETÈRIT IMPERFET

ens abstenim
batia
coneixíem
estàvem

9.- Indica quines oracions són reflexives, recíproques:

- No s'ha atrevit a dir-me la veritat. → **REFLEXIVES**
- Lluís menja pomes del seu hort. → **REFLEXIVES**
- Ella es pentina davant de l'espill. → **REFLEXIVES**
- Llava't les mans i la cara abans de dinar. → **REFLEXIVES**
- M'he resignat a tot. → **REFLEXIVES**
- Maria i Carme es trobaren a París. → **RECÍPROQUES**
- Llaveu-vos les mans. → **RECÍPROQUES**
- Els ministres s'escolten atentament. → **RECÍPROQUES**

10.- Assenyala de les oracions següents quina es la principal i quines les compostes:

- Tu ho sabies des que ho havies llegit al diari.
Principal Subordinada
- Vingué l'amic que m'anunciaves en la teua carta.
Principal Subordinada
- No sabem qui haurà de pagar les despeses.
Principal Subordinada
- Hui he vist que han començat les obres.
Principal Subordinada
- És segur que demà vindran tots.
Principal Subordinada

11.- Col·loca S, Z, TZ en els espais buits:

- Marquesat	- Transeünt	- Aranzel	- Botzina
- Bellesa	- Zero	- Magatzem	- Alzira
- Anàlisi	- Naturalesa	- Manises	- Tretze

12.- Col·loca S, Z, SS o Ç on corresponga

- Els meus cosins van vendre l'ase a un asiàtic.
- La meua cosina Anastàsia volia cosir, però no trobava les estisores.
- La baronessa estava encuriosida pels afers de l'església.
- Al desembre passat es van caçar per l'església.
- Tinc l'esperanza que ens beurem una cervesa en el bar de la gasolinera.
- És molt estrany, Isabel tenia onze bruses amb un descosit al colze.
- Va anar a comprar una dotzena de pinzells al magatzem.
- La donzella, molt seriosa, s'endinsava sola per l'alzinar.
- Estàvem confosos perquè va dir que el paisatge d'Andalusia no li agradava.

14.- Completa amb H només si cal:

- Harmonia	- AHIR	- Herba	- Coet	- isard	- Elisabeth
- Hospici	- Ham	- os	- Heroi	- Hipòlit	- Alberic
- Ou	- Oriola	- Exuberant			

Expressió.**15.- Fes un resum del que acabes de llegir.**

Al text es parla del canvi que s'ha produït en els viatgers. Actualment quan una persona viatja no es donem compte que ho fem sense gaudir del moment en el que estem ni de allò que anem a veure.

Tenim la costum de fer els viatges molt programats i per eixe motiu no es parem a gaudir completament del que fem.

Tenim els horaris molt programats, amb les activitats o visites completament tancades sense deixar cap de possibilitat al canvi. Això fa que no pugam

gaudir de les coses tal i com volem, perquè fem viatges per veure però no per gaudir de les coses.

Per repassar...

16.- Identifica el verb de les següents oracions, senyala a quin temps verbal correspon i de quin tipus d'oració es tracta:

- Aquell home de la camisa blava **collia** raïm.
Imperfet d'indicatiu. O. Predicativa
- Aquesta nit **cantarà** Plàcido Domingo.
Futur d'indicatiu. O. Reflexiva
- El seu nebot **juga** molt bé a la pilota.
Present d'indicatiu. O. Predicativa
- No **funciona** el telèfon del nou director.
Present d'indicatiu. O. Predicativa.
- Després **van portar** un perol d'arròs al forn.
Pret. Perifràstic d'indicatiu. O. Predicativa
- Aquell dia la senyora de la casa **parlà** amb tots els convidats.
Passat Simple. O. Reciproca

18.- Amb el verb entre parèntesi, completa la conjugació verbal que se indique:

(Parlar)- Present d'indicatiu. subjuntiu.

(Tossir)- Plusquamperfet de subjuntiu.

parlo parles parla parlem parleu parlen	hagués tossit haguessis tossit hagués tossit haguéssim tossit haguéssiu tossit haguessin tossit
(Batre)- Futur perfet.	(Atordir)- Condicional.
Hauré batut hauràs batut haurà batut haurem batut haureu batut hauran batut	atordiria atordiries atordiria atordiríem atordiríeu atordirien
(Escapar)- Imperfet de subjuntiu.	(Temer)- Passat simple.
escapés escapessis escapés escapéssim escapéssiu escapessin	temí temeres temé temérem teméreu temeren

**PROPOSTA DE TREBALL
TRIMESTRAL AL VOLTANT DE
L'OBRA DE TEATRE *NORA***

Ed. Bromera / Jesica Fortuny (2017)

Adaptades a per a GESO 2 [VALENCIÀ]

José Manuel Caballer Rivero

Introducció – Justificació de la proposta didàctica

La idea de realitzar un *Booktràiler* de manera cooperativa va nèixer de la invitació a participar a la Mostra de Cinema Educatiu (MICE) a l'edició del curs escolar 2019-2020.

Arran d'això, considerem molt interessant que aquesta proposta pedagògica puga possibilitar el treball en equip, col·laboratiu, respectuós i profitós per a tothom. En aquest sentit, ens agradaria emfatitzar els elements que tindrem en compte per a l'avaluació d'aquesta activitat que, insistim, ha de ser, necessàriament, una tasca comuna, independentment del producte final, tenint en compte que el nostre centre no es troba especialitzat en art dramàtic o comunicació audiovisual.

Esperem que supose una excusa per a desenvolupar habilitats socials claus com ara la escolta activa, assertivitat i una comunicació fluida i inclusiva, on totes les veus es senten visibilitzades per igual.

A continuació trobareu les rúbriques que farem servir com a instruments per avaluar les diferents tasques del projecte, fruit d'una barreja entre el món laboral i les capacitats comunicatives en valencià.

1.- LA CAPACITAT PER A TREBALLAR EN EQUIP = VINCULADES AMB EL MÓN DEL TREBALL I IMPORTANTS PER A LA VIDA LABORAL.

2.- LES CAPACITATS COMUNICATIVES EN VALENCIÀ.

Ànim i endavant!

1.- RÚBRICA, CAPACITAT PER A TREBALLAR EN EQUIP:

(VINCULADES AMB EL CURRÍCULUM DE MÓN DEL TREBALL)

<p>Excel·lent (10-9)</p>	<p>Notable (8-7)</p>	<p>Aprovat (6-5)</p>	<p>No acceptable (4-0)</p>
<p>No emet judici de valors sobre les aportacions de les companyes.</p> <p>Estimula l'aportació d'opinions de la resta de l'equip.</p> <p>Respecta els torns de paraula, les opinions i ritmes de treball de la resta de components del grup.</p> <p>Adopta diferents rols de treball al llarg del projecte.</p> <p>Percep les necessitats del grup en cada moment.</p> <p>Mostra motivació i compromís de manera continuada del projecte comú.</p>	<p>No emet judici de valors sobre les aportacions de les companyes.</p> <p>Respecta els torns de paraula, les opinions i ritmes de treball de la resta de components del grup.</p> <p>Adopta diferents rols de treball al llarg del projecte.</p> <p>Mostra motivació i compromís de manera continuada del projecte comú.</p>	<p>Respecta els torns de paraula, les opinions i ritmes de treball de la resta de components del grup.</p> <p>Adopta diferents rols de treball al llarg del projecte.</p> <p>Mostra motivació i compromís de manera intermitent del projecte comú.</p>	<p>Presenta dificultats per a respectar els torns de paraula, les opinions i ritmes de treball de la resta de components del grup.</p> <p>Adopta un rol estàtic dins del projecte.</p> <p>Manca o desajust tant de la motivació com del compromís dins del projecte comú.</p>

1.- RÚBRICA DE COMUNICACIÓ - VALENCIÀ

Excel·lent (10-9)	Notable (8-7)	Aprovat (6-5)	No acceptable (4-0)
<p>Expressió escrita</p> <p>Utilitza les convencions del gènere textual de manera adequada, amb una estructura correcta i uns elements lingüístics adequats al nivell.</p> <p>Expressió oral</p> <p>Pronuncia tots els sons i fonemes de la llengua de manera adequada.</p> <p>Comprensió escrita</p> <p>Comprèn sense dificultats un text narratiu.</p>	<p>Expressió escrita</p> <p>Utilitza les convencions del gènere textual de manera bastant adequada, amb una estructura prou correcta i uns elements lingüístics prou adequats al nivell.</p> <p>Expressió oral</p> <p>Pronuncia la majoria dels sons i fonemes de la llengua amb errades puntuals.</p> <p>Comprensió escrita</p> <p>Comprèn amb algunes dificultats un text narratiu.</p>	<p>Expressió escrita</p> <p>Utilitza les convencions del gènere textual de manera amb dificultats, amb una estructura i uns elements lingüístics amb algunes errades.</p> <p>Expressió oral</p> <p>Pronuncia alguns sons i fonemes de la llengua amb dificultats.</p> <p>Comprensió escrita</p> <p>Comprèn amb bastant dificultat un text narratiu.</p>	<p>Expressió escrita</p> <p>No utilitza les convencions del gènere textual i l'estructura i els elements lingüístics presenten errades greus.</p> <p>Expressió oral</p> <p>Pronuncia amb greus dificultats els sons i fonemes de la llengua. La seua comprensió és prou difícil.</p> <p>Comprensió escrita</p> <p>Comprèn un text narratiu amb greus dificultats.</p>

Materials per a les sessions 2 i 3. Esborrany i guió del booktràiler.

1) Enllaç per a l'elaboració d'un guió de vídeo. Tutorial:

https://formawiki.diba.cat/pub/direccio_de_serveis/55906fe4_elaboracio_d_un_guió_de_videotutorial/003.html - "Elaboració d'un guió de videotutorial. El teu guió pas a pas." Consultat el 5 de maig de 2023. Diputació de Barcelona.

2) Enllaç definició estructura d'un text narratiu.

<https://blocs.xtec.cat/massagrans/files/2014/02/estructura-text-narratiu.pdf>

"Què és un text narratiu" – Xtec.cat. Consultat el 5 de maig de 2023.

Materials per a les sessions 4 i 5. Preparació i gravació del booktràiler.

1) En primer lloc mirem el vídeo creat per l'alumnat del centre premiat als PREMIS MICE VALÈNCIA. BIBLIOTRÀILER SECUNDÀRIA, BATXILLERAT. PREMI DEL PÚBLIC.

Alumnat: Pilar Foj, Cristina Rubio i Víctor D. Pérez, han interpretat, dirigits per Gaele Pérez, la història d'una dona maltractada que, gràcies a una entrevista de treball, s'adona de la situació en què viu i decideix un canvi de vida.

- Enllaç al vídeo.

https://lacolla.apuntmedia.es/la-colla-i-accio/mice/mice-2020/premis-mice-valencia/cami-nora-fpa-ec-alto-palancia-sogorb-segorbe-l-alt-palancia_8_1345075.html

2) Tutorial de You Tube per fer vídeos amb el programa Canva.

<https://www.youtube.com/watch?v=Wv6pJjRXSt0>

Materials per al debat (Sessió 6) Possible ampliació a la 7.

Lletres de cançons per treballar a classe / debat.

1) Empleneu els vuits de la següent cançó de l'Aina Monferrer. Parlarem del tipus d'amor que la cantant defineix.

Enllaç al vídeo:

https://www.youtube.com/watch?v=qSAAtAtb_5U

LES UNGLES – Aina Palmer

L'amor és una estafa _____,
l'amor és frustració potencial gravitatòria,
l'amor és el fil de les _____,
l'amor és el brull de la _____,
l'amor és una cervesa sense _____,
l'amor és un permís d'obres i un fals _____,
l'amor és un control de la _____,
l'amor és l'autòpsia d'un lletraferit ofegat,
és un odi arrastrant les _____,
l'amor és posar-se la dentadura cada matí,
l'amor és _____,
és un brollador de vi _____,
l'amor és el tercer coet del bou _____,
l'amor és set de tu en altres,
és por de la _____,
l'amor és una oferta de l'Aldi,
l'amor és el notari, firmant oficis,
és cremallera que no va fina.

I ara qui te tallarà les ungles
i qui te tallarà les ungles
de les mans i dels peus
i qui te tallarà les ungles,
te les hauràs de mossegar;
mossegar, mossegar, mossegar, mossegar
mossegar, mossegar les ungles

2) Escolteu la següent cançó del grup **El diluvi**. Empleneu els vuits i, a més, servirà per introduir al debat el tipus de dona que descriu.

Enllaç al vídeo:

<https://www.youtube.com/watch?v=YDafHsyyTNk>

“ **I tu, sols tu**”. EL DILUVI – 8 de març de 2023.

Seràs aquella que vas voler ser
Seràs la tres voltes rebel
Seràs un puny alçat al _____
I tu, sols tu
Faràs vibrar cinc continents

Emancipada de qualsevol dolor
Vas eixir amb l'alegria de qui no té _____
De qui sap que el demà
De qui sap que el demà serà millor

Seràs aquella que vas voler ser
Seràs la tres voltes rebel
Seràs un puny alçat al _____
I tu, sols tu
Faràs vibrar cinc continents

Alliberada a qualsevol espai
No deixaràs que ningú t'ature mai
Seràs l'estel que guiarà
Seràs l'estel que guiarà la llibertat

Seràs aquella que vas voler ser
Seràs la tres voltes rebel
Seràs un puny alçat al _____
I tu, sols tu
Faràs vibrar cinc continents

Ets la forta tempesta d'abril
Un oasi amarg per als teus enemics
Ets la forta tempesta d'abril
El sol que esclata les flors
Un oasi amarg per als teus enemics
L'_____ que brilla a la nit

Seràs aquella que vas voler ser
Seràs la tres voltes rebel
Seràs un puny alçat al vent
I tu, sols tu
Faràs vibrar cinc continents

3) Vídeo dels recursos *Apunts de Llengua* de la cadena pública Àpunt amb un entrevista a l'actriu valenciana Cristina Fernández en què ens parla com els

diferents personatges que ha protagonitzat li han servit per a tindre una altra perspectiva i explica què pensa ella sobre l'amor romàntic.

Enllaç al vídeo:

https://www.apuntsdellengua.es/b1-04/cristina-fernandez-l-amor-romantic-i-l-article_140_1544180.html